

# המציפה

ערתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר ההגנחה על המצפה

באוסטריא אינזלן:  
רשנה 7. — בתרים  
חצי שנה 3.50  
לדבץ 1.75

בארצות:  
רשנה 8. — בתרים  
ביתר הארצות:  
רשנה 9 בתרים — 9.50 פראנק.

מחיר גליון בודד 14 הלר.  
בדכת פדוש 60 הלר. הודעת אירוסין כתר.  
זו או זו כראש הגליון שני בתרים  
אין הנחה בהמחיר.

מודעות

כפי גדל השטח ולפי מקומן.  
המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא  
רק שם מקומו החדש, כיא גם שם  
מקום בית הדאר הקודם.  
קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918  
האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה  
„HAMICPE“ Kraków,  
(בהונג לארץ להוספי: Oesterreich)  
בעיפ: רחוב טעבאסמיאנא 32

Kraków, 22 Grudnia 1911.

גליון נא.

קראקא, ב' דריח טבת פ' מקץ התי"ע.

המחלט והכרוז, שלא תפריד רוסיה בנתיני אמריקה בין בני ברית ובין שאינם בני ברית, שתכשך רוסיה רצונה מפני רצון אמריקה שתתן ליהודי אמריקה לעבור בכל רוסיה בלי כל הגבלה. והפרלמנט, המושל יחודי באמריקה, מחליט פה אחר כהצעת חברה היהודי זולצער, להפיר את ברית המסחר הישנה, שצרתה עם רוסיה לפני שמונה ושבעים שנה, אם תמאן רוסיה לעשות את רצונה, וכן יחליט גם הסינאט. מן ההחלטה, שהחלטה פה אחר, נכר מה גדול הרכב בעיני כל יושבי אמריקה, שלא יוכלו לחזור מדעתם. וזוהו אולימטוס, הקשה לרוסיה בהזרהה לפני מלחמה קשה מאת ממלכה אדירה. אלו היה צי אדיד לרוסיה, כמו שיש לאמריקה, היתה רוסיה קוראה עתה מלחמה על אמריקה, הסתעברה על ריב כא לה בעיני רוסיה הפנימיים, דבר שלא העיזה עוד שום ממשלה לעשות לה. עכשו שאין לה ספינות מלחמה הרבה ולא תוכל גם לחשוב על-ארות נקמה במהרפה ומלעיבה הלאום האמריקני, אין לה רק לעשות כמו שעושים היהודים עבדיה המדוכאים: ליאטת כשרה בשניה ולדום ולהיות נכונה, שגם ממלכות אחרות תחלנה להתערב בעניניה אחרי שנפרצה הגדר ונצטננה האמכטי הרוחניות ואמנם בן תעשינה הממלכות האחרות בעל כרחן, אם תוסף אמריקה לעמוד על דעתה ותנצח, שתהיה רוסיה אנוסה להוציא את יהודי אמריקה מן הכלל ולתת להם רשות לבוא בגבולה בלי מפריע. שום ממלכה, אף מבעלות ברית רוסיה, לא תחפוץ להיות גרועה מאמריקה ולראות את יהודיה מושבי במרפה מגבול רוסיה, בעוד שלייהודי אמריקה כל שערי רוסיה פתוחים לרוחה. וכבר התחילו יהודי אנגליה לדרוש בחזקה מאת ממשלתם, שתעשה, גם היא כאמריקה.

העקבות היוצאת מן המצב הזה היא, שתהיה מספר לו כפעם בפעם על-אדות הנס הזה ועל-כן לא היו פרטי הרכבים מהורים לו כל כך. אבל כלום דאגה היא? כי נצלו פה בני ישראל מאיו צרה הרי דבר זה ודאי הוא, ומה בכך אם פרטי הפרטים עוד אינם מהורים לו כל כך, בשעה שאין כל ספק בדבר, שגם פה „גם גדול היה שם“... כי הרי זה הוא רואה עין בעין, מעיד על זה, ראשית, „הסביבון“ עם ראשי התבות שעליו: „ג. ה. ש...“ מעידים על זה, שנית, הנרות הטורלקים, שמכרכים עליהם „שעשה נסים לאבותינו“ — וכלום אפשר עוד להסתפק בדבר? ולפיכך היתה ישמתו של יוסף על הנכה לא פחותה משמתו על ההגים האחרים, ובכליון עינים ספר את הימים, שבין סכות להנכה, כמו שחיה רגיל תמיד לספור את הימים, שבין הג לחג. וחכה יתירה היתה לו עוד להנכה בשביל הנרות הרבים, בשביל האור הרב, שעושים בימים ההם, כי מכל הרכבים החיבים עליו היה חיב עליו ביותר — האור. ולמותר הוא גם להגיד, שערכה של הנכה לא היה נופל אף במקצת בעיניו של יוסף מערכם של ההגים האחרים, ובשביל זה היה מתרעם בלבו על

גם היא הציבה לה מטהר בגאווה כסילית, שאינה מוכשרה לראות את הנולד, למחות כל רגש לאומי אחר ולהכריז כל הכרה דתית אחרת ולכוף את כל נתיניה להתבולל באומה השלטת. וכיטם שמעודו רגלי הענק הסורי בכניסו לרטום כבוו על תולעת יעקב, כן גם רואות עינינו בזמן הזה ראשית מפלת הענק הרוסי בבקשו לרטום בגאווה וכוו על התולעת המדוכאה והאלמת הזאת. ונסים ונפלאות נעשים לעינינו, מה שלא פלל איש ולא העזנו לקוות לו נעשה לעובדה סימט. זה ימי דור שלם אנו דורשים מאת הממלכות האדירות, לרזיב את ממשלת רומניה, לקים את תנאי הכרית הכרלינית, להשוות זכויות אחינו בארצה לזכויות כל אורחיה והממלכות שישתמשות מהוכתן ורומניה מנצחה ורישעתה לאחינו הולכה ונוכרה משנה לשנה כראותה שאין הכמשלות מעיוות להתערב בעניניה הפנימיים. כראותנו את יחס הממלכות לרומניה לא עלה כלל על שום יהודי, לדרוש מהן להתערב בעניני רוסיה הגדולה, נשאנו כשרנו בשנינו ושתכנו, מרה יהדות, עצת הנכאים: „ישב כרד וידום כי נטל עליו יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה, יתן למכהו לה, ישבע כחרפה, ותקוה היתה ולא ידענו תקוה, שכאה עתה כהג נצחוננו. פתאם „כיוונק מארין ציה“ מתעוררה הרפובליקה הגדולה באמריקה הצפונית, לצאת לעזרת היהודים המדוכאים הנם, וההתעוררות נעשתה כתחלה לאושה קלה בין עלי העתונים, אחרי כן להטולה נברת יותר בין בעלי הבינה היתרה בתוך הפוליטיקנים, אחרי כן לתנועה עממית, המתבטאה באפפות עם ובועדי חכרות ובסוף לרעש עצום בללי לאומי, הבקף את כל יושבי ארצות הברית מן הקצה אל הקצה והלאום הגדול והאדיר תולה את כל כבוד הרפובליקה על הפצו עיניו, לספר לו מעשיות ואגדות שונות מעולמם העבר של היהודים, העשיר מאד, מכל ההרפתקאות דערו עליהם ומכל הנסים והנפלאות, שעשה להם הקביה בזמנים שונים בימי גלותם הארוכה. ולפיכך ידע יוסף היטב, כי עכו ישראל הי כנסנם, ולא עור אלא, שגם הוא בעצמו הי כנס, וכאמת היה מכיש על עצמו — בעל „נס הי“ ממש, החולך על פני הוצות רס בשביל להראות לבריות, כי חסדיו של הקביה עם ישראל לא תמו... ואין כל פלא איפוא, כי ישמתו על מועדי ישראל היתה גדולה כל כך, כי הרי מה המה אלה המועדים אם לא זכרונות לנסיו הגדולים והרכים של הקביה עם עמו ישראל. אך לא כל הנסים היו כרורים לו בערך אחר, הנם של יציאה-מצרים, למשל, היה כרוך לו כישמי. הפלא הגדול של מתן-תורה היה גם כן מחורר לו היטב, וכלום היה יכול להתקשות כנס הגדול של „פורים“, למשל? הרי הספר פתוח לפנינו והוא כבר לסר על אדות כל הדברים האלה. ואם התקשה קצת באיזה נס, היה זה רק הנם של הנכה, כי לתהונו אין דומים שום מגלה בהנכה וגם בחומש אין דבר עק אדותיה, אלא שאכיו היה

**הבעת תורה.**  
הנכאים של החיק „מחזיקי הוליס“ בקראקא מביעים תורתם מקרב לבם להשיץ המפואר והמפורסם ר' אליעזר גאלדברעג פה על נדבתו 100 כתר לטובת חברתנו. ישדם לו הי כגמולו ופעל ידיו ירצה. הנכאים.  
**מונביהאל בקראקא.**  
בליל שבת 22 לחיו ישעה חצי השמינית ירוש מר משה ראט דרשה ר' עיד תולדות הקולטורה, וולטורת היונים. כיום השבת בשעה 3 ירוש מר נ. מיפלב עיד היהודים, ימי חורבן בישי. במוצאי שבת ישעה 8 ירוש דיר א. קרגנל עיד מלחמה ושלום, כיום א' 8 בערב ירוש מר יוסף לוי על הפיוט היהודי. הבניסה הפשית.

מאת אלה מחותמי „המצפה“ שככלו שטר פקדון (ערלאנגן), נבקשו, שחזרו במטולה חספה ולא ישמטו מיזם ליום, כי עלינו להוציא הוצאות העתון כמועדן ולא נוכל לרמתין.

**שתי מהפכות פוליטיות דומות.**  
בהביטנו בימים האלה על הנעשה לאחינו בארץ והשעבוד המשה כמורה מצד אחד וכרפובליקה הגדולה החפשית אשר מעבר לים במערב מצד שני, עולה על זכרוננו מכרי משים תקופה דומה לזו במרה ידועה מדברי ימינו הקדמינים. תקופה, אשר לזכרונה אנו חוננים כשכוע הזה את הג הנכה. כהמלכות הרוסית בזמן הזה כן גם המלכות היונית-הסליקית-הסורית השילה עול כרול על צווארי העמים, הנאנחים תחת כפות רגליה הנסות והקשות,

## פיליטון

**שתי „חנכות“ — הי מינייהו עדיפה?**  
פאת ב' ערליך.  
א.  
יוסף הוא ילד בן שבע שנים ולומר זו השנה השלישית במהרה, ואף על פי שעדין רך הוא בשנים, מכל-מקום בקי הוא למדי בעולמם המיוחד של היהודים. יודע הוא, למשל, שעם היהודים הוא — כבשה חלשה ושפלה בין „שבעים“ זאבים רעבים, המזוסנים בכל ישעה למרפה חיים... אלא שטרבים רחמיו של הקביה, הוא סגונן תמיד בכנפי-חסותו על עמו ישראל האמלל... יודע הוא יוסף, שהקביה עומד בדבורו ומקים את חברות, שכרת את אבותיהם של ישראל: אברהם, יצחק ויעקב, להחיות את זרעם אחריהם עד דור אחרון, עד קץ כל הדורות. כרורים ונהירים לו כל אלה הדברים, כמו שלמד עליהם כבר בעצמו כתורה הקרושה, ועוד יותר: ממה ישפירו לו אבותיו, כי רגילים היו אבותיו בכל לילה ליליה ליליה בעלותו עד משכבו, כטרם סגרה השנה את

רוסיה אנוסה. על אפה ועל חמתה, לבטל את ההגבלות החלות גם על יהודי ארצה, כי-אם לא כן, תהיה זאת הכנעה גמורה לרוסיה הגאותנית, לא תוכל להפטר מן הרגיש, כי ממלכות זרות התערבו בעניניה הפנימיים, כמו שהן מתערבות בעניני פרס ומרוקה ונצחה והיא מוכרחת היתה לרכנע מפניהן, לבכר את היהודים הזרים על פני יהודיה היא, אם תשחרר עכשיו גם יהודי ארצה מן הגזירות הרעות, תהיה לה כעין אמתלא על עלבונה, כי תאמר, שכבר באה העת להשוות את היהודים עם בני אדם אחרים, ותמלט עכשיו להבא מהתערבות זרים בעניניה, אבל אם תשאיר את ההגבלות על יהודי ארצה בעת שתהיה הוות גמורה בארצה ליהודים זרים, תהיה זאת הרפה ועול קשה לרוסיה, שלא תוכל שאתם כי אז אין ספק, שרכבות יהודים, שישבו שנים אהדות באמריקה או בארץ אחרת, יקבלו עליהם נתינות הארע החדשה בכונה, למען יוכלו לגור ברוסיה הפנימית ולסחור בה בלי פחד מפני כל פריסטיב וכל שוטר וכל לוקח שהיה, כמו שעשיו עד כה יהודי אויז ואפריקה הפקחים לממשלות הברבריות אשר שם. מצב כזה תהיה רוסיה אנוסה למנוע למען כבודה, גם אם מרתה תפקע מטעם.

ואמנם זאת היתה כונת האמריקנים אנשי המעשה הפקחים, המה ראו מראשית אחרית, שאין דרך אחרת, למנוע מארצם את מאות אלף המהגרים היהודים הבאים, לאמריקה שנה שנה, לדהות את רגלי פועליהם ואזרחיהם, רמ זה, כדורש בכח ברית המסחר מאת רוסיה, לתת הפש התנועה ליהודים נתיני אמריקה, וממילא תדרשנה זאת גם ממשלות אחרות, וממילא לא תהיה ברירה אחרת לרוסיה רק לתת הפש התנועה גם ליהודי רוסיה עצמה, לעצור בעד ממשלות זרות מהתערב להבא בעניניה הפנימיים, וממילא תחדל הסכה לנדידת מיליוני היהודים לאמריקה.

כי צריך לדעת את נקודת-מצב אמריקה, היא נלאתה בכר להיות מקום מקלט למיליוני זרים, אשר קאה אותם רוסיה, לתכלית זאת עשתה את הקי הכניסה הקשים, שכבסם היא מהורה בכך שנה כעשרים אלף גולים לארצם כאכזריות המה, המעירה קצף עליה ככל העולם, וכל זה לריק, כי מה הם עשרים אלף גולים לעמט זרם המהגרים ההולך ורב? למרות החקים הקשים עוד משפיעה רוסיה לאמריקה כשמונים אלף עניים ככל שנה, שאין קי הכניסה חלים עליהם, ואנוסה היתה אמריקה לבקש איזו עצה ידיקלית, לעצור בעד זרם הגולים ואין עצה טובה מזו, להגור פעם עזו נגד הברבריות הרוסית ולהביאה כמבונה, שתהיה מוכרחה—אם תהפוך או לא — לבטל סוף סוף את הקי החלקי והגזירות הרעות מעל היהודים וממילא ימעטו הגולים לאמריקה.

עתוני רוסיה פולטים עתה גפרית וזפת כיערות על הוצפת היהודים הערומים ועל "עבודות אמריקה", שהתמכרה ליהודים ועושה רצונם, להתעלל ברוסיה

הקדושה. אבל אמריקה לא תזוע ולא תחת טפני הכיוון הזה ותלך בדרכה הנכונה, שמצאה לה, להפטר ממאות אלפי הגולים הכלתי רצויים לה. אין להעלים גם בשעת חרה זו את האמת, כי לא מרגש הצדק ומאחבת היהודים עשתה אמריקה מה שעשתה, אלא אדרבה משנאת היהודים; היא צועקה לרוסיה: "מה דשנאי לך — להכרך לא תעבד!" אם לא תוכלי שאת את היהודים בארצך, אין לך רשות לתתם לי! אין אני מחויבה להיות אשפה לך, לקלוט את פסלתך ואת זבלך! יש לך אלטנט כלתי רצוי, החוקי כו כעצמך ואל תעמיסיהו על שכם אחרים, יש עוד אופן אחר לצאת מן המבוכה, שעתוני רוסיה מתפארים בו ומאיימים על היהודים, כי רוסיה תמאן לעשות רצון אמריקה ואמריקה תסגור גבולה מפני יהודי רוסיה נכמרי, לגמול לרוסיה כפעלה: אתה מכר את היהודים שלי ואני את יהודיך, אך רוסיה לא תוכל להביא לידי כך, כי היא הוצה להפטר מן היהודים.

אמרנו שהמהפכה הזאת רומנו להמהפכה שכמי החשמונאים, עלינו לבאר עוד את דברינו, נצחון ההשמונאים והכנעת הסורים גרמו את תקומת הרפוב-ליקה הרחוקה באפסי המערב, את התהוות רומא למושלת באויה ומולכת בכפה, כי ההשמונאים היו הראשונים, שהכניסו את השפעת רומא לאויה, כן יהיה גם עתה כנצחון היהודים והכנעת רוסיה, כזה עשו היהודים את הרפובליקה הרחוקה אשר מעבר לים לראש המדברים כפולטיקה האירפית ולמכריעה כשאלות אירפיות ולא רחוק הדבר, שזה יהיה הצעד הראשון לאמריקה להיות מושלת בכפה ולכהוג את המלה הראשונה בין הממלכות האדירות, השעיה היא שעת הרת גדולות, נצחון אחד של אמריקה יגרוור אחריו עוד נצחונות אחרים.

## על המצפה.

לועידת הציונים השנתית במטניסלב (\*).

בעוד ימים מספר יאספו אחינו הציוניים לסטניסלב, להועץ ישם בענינים ציוניים רבי-ערך, בין שאר השאלות העתידות לענין את הועידה, תתפש מקום בראש שאלת הפולטיקה הארצית, אשר רבו עליה המערערים מכבר, וכיהוד בעת האחרונה, שהבירו בה כה מהרם את העבודה הציונית הטהורה ומעכב כמעט כאפן יסר את התפתחותה וגידולה הטבעי.

ונראה שהכרה זו הררה לאט גם לתוך המרכז דציוני גופא, שהרי ראו הוכה לעצבם, להועיד לשאלה זו מקום רחב מיוחד, אף הכינה למענה ולברורה שתי הרצאות יחד.

ישנים הם המערערים על הפולטיקה הארצית.

(\* תכן הרצאה, שהרציתי בה, "ציון" במטרי.

הראשונים מוענים כנגדה בכלל, ולא לכד שאינם מודים בערכה הלאומי, שאחרים טיחסים לה, אלא שמדגישים הם את נוקה לציונות טמעמים מהותיים ואפורטוניסטיים מלבד הנק האמצעי על-ידי העסקת הכחות בה לבד באפן שאין להם עוד האפשרות לעסק גם בעבודה ציונית תרבותית פלשת-ניאית, ואחרים מודים אמנם בערכה הלאומי הרכ ומחייבים עיכ גם את הציונים בתור ציונים למפל בה, אלא שמראים יחד עם זה על העוכרה המחפירה, כי צעדה ההכרה הציונית אחרנית מעת עסקנו בפולטיקה מתוך המרכז הציוני ואף העבודה לישוב איי זה יסוד היסודות של הציונות הנוכחית, רפה מאד בגליציה ואין אפילו תנועה כל שהיא לטובתה.

ולפיכך המה מציעים את הפרוד, והבונה שעיי הוצאת דפולטיקה מתוך המרכז הציוני לתוך מרכז פוליטי מיוחד תנאל העבודה הציונית משעבודה אל הפולטיקה הארצית והמרכז הציוני בעיכ יעסוק אז בעבודה ממשית, לבל יהיה לו להכלם בפני שאר הארצות, אשר תנאיהן המדיניים ומעבן הניאוגרפי נבדלים לרעה מגליציה.

וכפי שאפשר לראות מראש תנצה הרעה הזאת, כי יכרע רוב הדעות את הכף לצדה ורוח יבא בין הדברים לטובתן ותועלתן של שתיהן יחד, כי לא רק הסבו בציונן הניל ותולדותיהן המעציבות גרמו לחפץ הפרוד, אלא גם תולדות-התפתחותה של הציונות כגליציה ציה מדברות בעדה, כפי שנראה כמה שלהלן, אף השקפה שטהית לתלמדנו תיכף, כי לא הצטיינה גליציה בעבודה הציונית מעולם, וכיהוד כמה שנוגע לציונות הרוחנית ההסטרית כמובנה העמוק, הלא תכלם גליציה בפני רעותיה ואין איש יודע ממנה כנידון זה עד מה, כבאמת אם נדע את הדברים לאשורם, לא יפלא הדבר כעניינה שהרי אין הציונות שלנו ילידת-בית, אלא בת אסופית, שמקום הולדתה ברוסיה וראשית נדודיה לרומניה ומשם נתגלגלה לגול מהלות כמעט אלינו לגליציה, (עיין הציונות ותולדותיה לדיר סגור) ומסתבר שיהדות בזאת, אשר המתינה למשינה לחץ כטרם החלה למפל גם היא בציונות, לא נסתגלה מראשית בריאתה לגדולות ונצורות, ואמנם לא היתה פעולתה עד היום כיא בכחית "לקט-הנמושות", שככל אופן אין בו לשבעה.

והנה גלותה אל הדברה הציונית הרפה הזאת, שעדיין לא הכתה שרשים עמוקים ביותר בלכות אחינו פה ואפילו בלב אנשי המעלה שלנו, גם הפולטיקה המדינית, אשר מהיות רב גרמיה ככלכליים ויתרם תאות הנצחון, המכלה מטבעה עד הנפש — היא מלאה ענין רב להמוני העם כיהוד וככלל זאת גם לחלק גדול מהאקדמיים החמוניים עפ"י רוחם—עיי יעזבו את הציונות חי העולם ויעסקו בחיי שעה.

ועבודתנו בשש השנים האחרונות תוכיח, אלו היו רושמים את מאות האספות הציוניות מאז ועד היום הזה למיניהן — מסופספי אם היו נשארים לנו שמונה מטאה לשאלות ציוניות באמת, גם ברוסיה עסמו הציונים

שנים והיא מכך בכר את בית-הספר, לשונו היא לשון זרה, למודיו הם שפה זרה וענינים זרים, הנוכו זר וסכיבתי זרה, יודע הוא אמנם, שכך-יהודי הוא, אבל ידיעה זו ממשמשת הוא, "ויוא" אינו יודע, למשל כמה נבדל עם ישראל מעם אחר... יודע הוא "ויוא" למשל, שישנם גם ליהודים חגים, אבל עוד אינו יודע, מה ערכם ומיכסם של החגים הללו, כי מן הספר בעצמו עוד לא למד, ומה שספר לו המורה בבית-הספר היה מצמצם ומלוש, ולא העשיר ביותר את אוצר ידיעותיו בענין זה, ומכל שכן שקא ידע, מה המה "נסים" וכיותר — את הנסים, שהקביה עושה רעמו ישראל...

אמנם היו לו איזו ידיעות מנסים ונפלאות; אבל אלה היו למרי בני-ערכים אחרים מאותם ערכי-הנסים, שהיו יודעים ליוסף, כי הידיעות האלו שאכ על-פי-רוב, אצל — אומנתו הנכרית והשפחה הנכרית, שמע למשל, על-דבר אדון אהר, שקס אהרי מותו לתהיה ועלה למרום... יודע, למשל, עזר, שכהה של המכשפה גם לרכב ולעוף על מטאמא... וכחה של המכשפה גדול, משום שהיא באה כרב ענין עם השדים... ושהסגלה היותר בדוקה נגד השדים והרוחות הרעות זהו — הצלב וקסרת הלכונה... וכאלה עוד נפלאות הרבה.

— ומה הוא ענינו של החג? ונחך יוסף כנצחון קצת והושיט לו את סביבוננו; ראה!

— אני רואה — קרא הלז — רק סביבון, אבל מאי הוא פירושו?

— הא כיצד? כלום דודי אינו יודע?... והתהיל מראה כאצבעו הקטנה על כל אות ואות וקרא כנצחון: "גם — גדול — היה — שם!..." — ומה היה ענינו של הנס? הוסף הדוד להקיסר-כשאלות.

פתח יוסף את עיניו לרוחה בהשתוממות של מבוכה קלה ואחרי רגע קצר קרא וענה כקוד נסרין:

— נס — הוא נס!... ומה הדוד רוצה עוד!...

כמו שא-אפשר לשאל "מה הוא יוסי" כך נראו כענינו של יוסף שאלותיו של דודו.

כלום אינו הי עם ישראל כנסים? כלום הוא בעצמו אינו הולך עלי אדמות ממש, כנס הי?... גם — הוא נס, ודי מה יש כזה לשאל שאלות?... כלום אינו מרגיש את זה בכל חושיו ובכל רטיח אבריו? ומה לו לדעת עוד?...

אבותיה, שהכנותיהם רחנכה אינן כל כך גדולות כמו להחגים האחרים... אמת, ודאי שהקביה לא צוה, אבל משום זה עצמו היתה כלכו גם קצת טענה כביכול על הקביה ככבודו ובעצמו: מדוע לא צוה?... צוה להרדיק נרות, לזמר לפניו את "הלל" ומדוע לא אסר את העבודה?...

אבל יוסף לא עמד הרבה על השאלות הללו, גם כלעדי זאת מלא לבו תורה וברכה על הנס ועל רחנ, ומה ככך אם העבודה מותרת, בשעה שככל רגישותו וככל חושיו הוא חש ומרגיש, שהג היום, בשעה שכל עצמותיו מרגנות תורה וכרבה על הנס הגדול שהיה שם...!

מה ככך אם פרטי הפרטים של החג עוד אינן מהירות לו כל כך, בשעה שהוא רואה עין כעין את החג מסביבו, בשעה שהוא רואה את הנרות הרכים, את האור הגדול, את פניהם של אבותיו כזיוו של החג, הקורן עליהן?...

ומעשה כדודו של יוסף, שבא מן העיר הגדולה והיסב על שלחנם של אבותיו בליל הנכה אהר, פנה אליו דודו זה בשאלה:

— יוסף, אמר נא לי, הכיבי מאי היא הנכה? — הנכה — קרא יוסף ועיניו נוצצו משמחה: — הנכה זהו — הג!

אז נצא מזוינים נגד כל החצים ואכני הבלסטראות, אז נוכל לבחור את באי-כחנו משלנו, שינינו עלינו ככל תקף ועוז בלב נאמן וברוח נכונה, אז נהיה נכונים ומובנים לקבל גם את חוק תעודות המסחר, שעלינו להודין לו ולהודו בעוד מועד, למען לא יפתיעו אותנו בפעם אחת, כמו שעשו לנו כמה פעמים, לפי שלא ראינו את הנולד והיינו מן הצועקים על העבר. שמואל שפירא.

## פיריטון קטן

גלגוליה-שמשי.

בדממת-קדש דולקים הנרות במנורה הטהורה. לשונות של להב טהור בוקעות ועולות מאליהן, מתלהבות ומאירות, מבריקות ונוצצות כככבי השמים, וכאבני-הזן בנזר זהב, דרך החור שבמעול הדלת נושבת רוח קל, והלשונות מסות ראשיהן לצדדין, לכאן ולכאן כמשתחוות אשה אל רעותה, בדרך הבה וכבוד... הן מתחברות ומתאגדות, מתלכדות ומתרכקות, רומזות ומתלחשות, כמספרות אשה לחברתה סודות כמוססין, ובפלגי שמן זית זך, רענן ונקי מתרחצות הפתילות וטובלות, מוצצות את לשד השמן... אדון הבית מזמר בקול מצלצל ונעים:

«הנרות הללו קדש הם...»

והנרות מקשיבים לקול הזמרה הנעימה, בשם מפוזים ומרקדים מטוב לב ומרב כל... בעל הבית מוסיף לזמר בשבחם של הנרות... והפתילות מושיטות את צואריהן אליו כחפצות לשבוע את שירתן...

ובלחש קדש דולק הנר של ישועה, העומד כפוף, מן הצד, אצל הנרות, כיתום בירד ועלוב... ככבר-ראש הוא מסתכל סהור-סחור... מתבונן אל הפתילות המתרחצות בפלגי-שמן, ומביט, במכתי-קנאה אל התחברותן והתרכקותן ועל רב הטוב הצפון להן...

הוא מהרהר בלבו מהשבות נגות: הלא הוא אצל מאורי עליהן והצית בהן איש-קדש... וזוכר הוא את גלגוליו עד שבא לידי כך, שיקרא בשם «שמשי»...

והוא מספר בחשאי את תולדות ימי חייו: על ברכי אס-רחמניה, התולדה, נולדת... ותשכיבני בעריסה המעוטרה פרחים ושושנים, צפרים שרו לי שירים נהמדים, שירי-הטבע, עד שגרמתי ואישן שנה נעימה, והלומות מלאי-קסם הלמתי... כשהתעוררתי משנתני לחצה לי אמי הטובה את שדה... היא רחצה את כשרי באגלי-מל-שמים... ביתנו היה על גבעה נשאה, מסביבו גן יפה עם עצי פרי, הנותנים ריח טוב, לרגלי הגבעה שטף נחל זך, גליו השמיעו קול המיה נעימה, אנכי הקשבתי לשירת הצפרים, להמית הנחל, ריח של מיני בשם עלה באפי — ואתענג...

כה עברו עלי ימים רבים... ולפתע פתאום התנפלה עלי עדרת דבורים, ותמוץ אותי מהפרהים והשושנים ותשאני אל כורתה... צעקתי מנהמת לבי ושוטע לא היה לי... הדבורים עשוני כחמר מרמס, דפרוני... עקצוני, רמסוני בלי חמלה...

דרך החור שבכורת הדרו אור השמש וריח העצים אשר מסביב לכורת, ישכל-בך התגעגעתי אליהם, לפעמים נשמעה מרחוק גם שירת-צפרים... לאט-לאט התרגלתי עם מצבי חמר ואשכב בדממה... ואת עברי הטוב כמעט ישכחת...

והנה בא איש אחד, מסוה על פניו... כסיות על ידיו ומאכלת בידו... הוא בא לרדות דבש מהכורת ויגור גם את בשרי... ויפרש את הדבש ממני וישם אותי כקלחת, ויעמידני על הכירה, שכה היתה בווערת מדורת אש... דמי רתחו... כל כשרי נעשה חודודין חודודין... וועקתי עלתה עד לב השמים... אך הוא לא שם לב לשועתי... הוא אטם את אוזניו... אחר כך שמני בקערה של מים... וכשבאתי כאש ובמים נעשיתי משה כאבן ועגול כגלגל החזור בעולם...

נתגלגלתי ואבא לידי אשה זמנה, היא פרפרה ותשבר את הגלגל, ותשם את הפרורים במרחשת של מים רותחין, שמה בי פתילה השזורה מחושים ובל חוט

מקצרה ימיהם. אין לך צער גדול מזה של הדואג מהיכן לחיות ועבודתו אינה מביאה לו כל שכר ולא עוד אלא יעליו לדאוג מהיכן לקחת את הכסף להוצאות הרבות, שהוא מוציא לריק, בזמן הזה לא במזל תלוי הדבר, אלא בהכנה מדויקה, בלמוד ובמוטחיות. המסחר הוא אומנות וכל המוטחה לאומנות זו מצליח והמגשש באפלה נכשל. אמנם כבר ראינו, שאחד מצליח במסרה כזוכה בגורל, אבל הבוטח במקרה כזה הוא שוטח המתהיב בנפשו ומאבד עצמו לדעת או יותר טוב: שלא מדעת.

ליסר הנות בזמן הזה כמבט טוב לעתיד ולא בתקוה כזוכה נהוצים שלשה דברים: כסף, כשרון למסחר וסדר יפה בחנות, הנקנה ביגיעה ובחנוך רב וגם בהוצאה מרוכה, אין כסף נחשב בעדינות החנות באופן שימשוך את הקונים ויקנה את הלבבות. ואחרי כל אלה אין לסוחר להיות אין להעשיר, אלא יעשה את שלו במתינות ובישוב הדעת ולאט לאט יגדל המסחר בהתפתחות טבעית וקמעית. ברירה גדולה וכנייה נהוצה מכל מין סחורה, האפנה (מאדע) משתנה מזמן הקנין לזמן הסכירה ואוי לו לאיש, שאין לו עי הדת, חוש חד, להבין ולהשכיל את צרכי השעה ולראות את הנולד.

ידוע הוא החוק עיד תעודת מומחיות לסוחרים. החוק הזה דורש טאת הסוחרים מה שאנו דורשים, שיביא גם הסוחר תעודה, כי למד את אומנותו כבעל המלאכה. כי בזמן הזה גם הסוחר לא יצליח בלי הכנה גמורה למשלח-ידו, ובכל זאת עלינו להתנגד לחוק הזה, שעדיין אינו חל על גליציה. יהודי גליציה כידוע מיסדים עסק עיפ איזה מקרה ומחלפים את עסקם עיפ מאורע אחר ומן הנמנע להביא תעודת מומחיות. אנו רוצים שידעו סוחרינו בעצמם מה שחפר להם, אונם מן החוץ אפוטרופוסות, לא יועילו. החוק, אם יהיה חל גם בגליציה ירבה רק את ההתחרות הנצרית, וימסור את כל המסחר בידי נכרים, שגם בלא זה שמו עיניהם בענף הפרנסה הזה של היהודים. גליציה המבורכת בכל אינה מוכשרה לחוק כזה ועלינו להשתדל להשמיט את יציאת החוק מן הכח אל הפעל עד כמה שאפשר, אבל בינתים אין לנו לשכת בחבוק ידים, אלא לחנך את בנינו חנוך גמור במסחר ולהכניס להיות מוכשרים לקבל את החוק, וסיף סוף יבא בלי ספק, ההוכה עלינו לרבר השכם ודבר על לב יהודי גליציה: מנעו בניכם ובנותיכם מהגיון, בלומר מללמוד דברים שלא יסכנו להם, מלבד גמנויות, כי לא כל נער מוכשר להיות דקטור ואין צורך בעם שכלו דקטורים. וכן גם מנעו בניכם מן הכמלה, מגידול בלי כל משרה, אלא כמטהון ככלל הישן «מאן דיהיב חי יחיב מזוני». למדו את בניכם מלחמת הקיום, לשאת עול מנעוריהם עיי למוד מסחרי המכוון למטרה קבועה, להלכה וגם למעשה, אז יהיה לנו דור של סוחרים במלוא הטובן.

אבל האם «המודרנית» לא יכלה עוד להתאפק, גערה בו בניזפה על «הוצפתו» ושלתתהו לחדר המכשלים, אל מאניקא הישפחה ואל יתר הילדים.

— מאניקא — פנה יורא אל הישפחה: —

מה זה הוא הנכה?

— האנוקא — כלום אני יודעת?

— האנוקא? אהא!... הוישב אתה ודאי על דבר ההג הכא של ילדת הבן?... ודאי!... הג יפה, אבין לכס או נוף-סרק גדול ויפה, אקשטהו בנרות הרבה ואיפהו בצעצועים שונים, ואז יהיה אורה ושמחה, אורה ושמחה...

ותקפה אותה בין כך שמחת ההג הבא, וחטפה על זרועותיה את הילדה הקטנה והתחילה מרקדת אתה, ברננה: אורה ושמחה, אורה ושמחה...

והגיעו הימים, ודרור נתנו ליוזיא בבית-הספר וכשמחה רין הביתה, ומאניקא עמדה בדבורה, הכינה נוף-סרק יפה על השלחן בחדר-המבשלים, ותלתה עליו הרבה נרות, ויפתה אותו בצעצועים שונים — וכשמחתו של «יוזיא» לא היה קץ...

הוא ידע עתה מה הוא «הנכה» וברב פאר חגגהו...

ונזרמנו אחר כך יוסף ויוזיא למקום אחד והתחילו מספרים ביניהם על דבר חג החנכה, זה ספר על החנכה שלו וזה — על החנכה שלו, וקמטה פרצה פתאם ביניהם: הי מיניהו עדיפה?...

לפנים בפוליטיקה ארצית, אולם שם לא העיזה זו מעולם לצאת מכלל ספל ולפיכך מותר היה שם לפקד על הפוליטיקה גם מטעם הועד האודסאי, לפי שאין שם לחישוב, ששטריהו לויץ, אוישיסקין וחבריהם ישבחו את ציון וישתקעו במיט שערי הפוליטיקה, ובכל זאת התנהלה שם הפוליטיקה מטעם ועד מיוחד משותף עם מפלגת דובנוב — אם לא יטעני זכרונני — ואצלנו בגליציה מצוים למלאך אחד לעשות שתי שליחויות, ומה יעשה שלא ימעל באמת? ובך זכינו לראות את המרכו הציוני עומד בלו על חברים פוליטיים, זולתי שנים — שלשה, שהם ציוניים ובטלים ברוב, ובתוכם גם הדיר הויזמן המרצה לעניני איי ומוציא כמעט כל הוצאות מכיסו הפרטי, בעת שההכנסה כלה ממסים וארנוניות וסתם נדבות מוקדשה לעניני המדיניות הארצית! האין זה עון גדול מנשוא חטא שאין לו כפרה?

רוצים הציונים בגליציה לעשות פוליטיקה לאומית, יישר כחכם! כלנו מודים בנהיצותה בגליציה, אולם חלילה לנו לערבב את התחומין ולמחות את ההבדל בין תכלת לכרתת, אנו לציון תכמה נפשנו ולא אל הסים או אל הפרלמנט. אנו לכתחלה לערי יהודה עינינו נשואות ובדיעבד נשתדל גם לבצר עמדתנו הדלה והריקה בגולה ולתכלית זאת אין דרך אחרת, כיא להפריד בין מה שלצי היה ראוי להתאחות מעולם, כי עבודת איי ועבודה גלותית לא יכירן מקומן ביחד ולדונסת הפרוד וחלוקתם ישמשו נא לעינינו סדרי העבודה בוויץ, ביחוד כפי שהם מובעים ומותוים בתקנותיהם ההדשית שתוצענה לאישור בשבוע הבא לפני הלניסליטובה שדחם בכרין ואשורן כטוח. הציונות הגליצית נמצאת עיי הפוליטיקה בסבנה גדולה אין לה תקנה אלא בפרוד וחלוקה.

מ. א. מננבלט.

## לתקנת המסחר בגליציה.

כ. \*

החנוך במסחר, גילולים הם סוחרי גליציה, להזכיר תמיד את הכלל הישן «הכל תלו במזל» והם מתנחמים בזה על כל צרה ופגע רע, «ראינו סוחרים, יאמרו, שאינם יודעים קרוא וכתוב, אין סדר ומשטר בהניותיהם, אינם מנהלים ספרי חשבונות, אינם מבזבזים כסף להפרצת מסחרם לשם רקמטה, ובכל זאת (ויש שופים האומרים «כשביל זה») הצליחו והיו לעשירים, גברים אדירים, הכלל הזה כבר הכה עד חרמה סוחרים לאלפים ולרכבות, שיסדו בתי מסחר בכמטהון הזה בלי הכנה וכלי כשרון ואחרי עמל ותלאה מעדו ורגליהם ופישטו את הרגל או עודם יושבים כפחי נפש והונים באיזה אופן להשתחרר מככלי המשא הרובץ על שכמם, להפטר מעבדות קשה, שהם משועבדים לה חנם והיא

(\* המסחר הראשון נדפס בגליון סז.)

אבל קלושה מאד ידעתי בנסים, שכהם עם ישראל מלומד, קלושה ומשמששת מאד היתה ידיעתו כאותם הנסים והנפלאות, שעליהם רוב-הגי-ישראל מיוסדים...

מכל מקום אהב גם «יוזיא» מאד את החגים, אמנם לא מפני שהם הגים יהודים ביהוד, אלא משום שהם חגים, סתם חגים, ומה צריך יותר? ולמה נתנו? — בזה לא התקשה הרבה, כי הרי החגים טובים, אם גם אינו יודע שום טעם ליסודם... וכשרצה, חשב ומצא, שוראי נתנו, בכדי שיהיו לו ימי חפשה יותר...

ועל כן, כאשר עבר איזה חג, היה תמיד מציק לאביו ולאמו, שיאמרו לו, מתי יגיע החג הבא, ובאשר לא ידע לפרש את החג העתי-לבא בשמו הנכון, היתה שאלתו עפי' רוב סתמית: אבי, מתי יהיה עוד חג? ...

אבל כבואו פעם אחר חג הסכות עם שאלתו הרגילה: «מתי יהיה חג חדש?», הדיחוהו אבותיו ה«מודרניים» בקצת א-רצון: לך-לך, יוזיא, לצעצועיך «אל הסוכב את הראש»...

— אבל מתי יהיה עוד חג? — לא הרפה מדם העקשן הקטן.

— בעוד כשני חדשים תהיה «הנכה» — ענה חגב ברונזי כבר,

— ומאי הוא הנכה? — הציק להם עוד.

וחוש היה זכר לנשמת צדיק... ידים שלא ידעתי  
העמידוני במנורה שבבית התפלה, הציתו בי אש...  
ניצוצות ניצוצות נתזו ממני המשבתי לסול רנה ותפלה,  
נדמה לי שאני שומע הר של המנגינות היפות,  
ששמעתי בימי הטובים... ואפץ אור בהללו של בית  
הכנסת...

והי ערב. השמש נסתלקה, גמרו את התפלה  
ויחטפיני ויעשוני לנר הברכה...  
ולבסוף נעשיתי לישמיש...  
אלה הם גלגולי, נומר השמש כאנחה ומטמטף  
מפות דגנ, כמוריד אנלי דמעה ורם על גורלו המר.

סחרר הילדים, נשמע קול שירת הפעוטים, הילדים  
מזמרים, שירת החשמונאים, השמש מזדקף במקשיב  
לקול שירתם, הלהב מתעורר ומשמיע קול נפץ קל,  
הוא מקבל תהומין...

י א ב נ ז ה ב

## מכתבים מערי המדינה

**קראקא.** בשכונת הבא תהינת הבחירות למועצה הקהלה  
פהאון כל אות השתתפות בעם, כי הבהירות נעשות ע"פ  
החקנות הנושנות, שאין רעם כל חלק בהן, סכל שלשים אלף  
היהודים, אשר בקראקא הגדולה, יש זכות בחירה רק לתריני איש.  
מי שלא שלם סם הקהל בסועדו אבד זכות בחירתו. קהלהנו  
היתה הראשונה בגליציה שתקנה את סדר הבחירה וקבעה קוריה  
כללית לבהירת ששה פרנסים עיי כל איש מישראל, אבל  
נציבות המדינה מעכבה את אשור התקנות ומסטינתן בתואנות  
שוא, אינה רוצה תקן דמוקרטי במדינה. הפרנסים מספגת  
היהודים הבלתי הלויים, שהספיקו להכנס אל מועצת הקהל  
בבהירות הקודמות, יפנו הפעם, הציונים מסתדלים לבהור בקוריה  
של האינטליגנציה את עוה"ד דוד וואהרהאפטניג ויש תקנה להכניסו.  
— הנהגת הקהלה פנתה אל הר"ר לעווענשטיין, שהוא ביכ  
היהודים בעוד הממונה על הקון סדר הבחירה לעוד המדינה,  
לדרוש בכל עוז בעד היהודים שני באיכה קבועים (וירל  
שמוסמען). את נשיאי קהלות לבוב וקראקא, כמו שיש לדתה  
האהרות ביכ דתם, כי עיי בהירות אין תקנה רבה, שיוכלו  
היהודים לבהור כאי-כהם כפי שמגיע להם (עכ"פ עשרים איש)  
לפי ספרם וערכם הכלכלי.

## מכתב מטורמיה

**קרישטא.** שונאי ישראל בכל הארצות קבלו על עצמם  
לעשות את היהודים לבזו ואהראים בעד כל רעה שבועלים  
ולפעמים הם עושים את עצמם לשהוק בהבליהם ואינם סחבישים,  
כי כך המנהג סאן, כי כל תפשות אינה מנוחת ביותר, לבדות  
על יהודים, למשל, לפני איזו הרשים נרצח עורך, שהיה כהנגד  
לתורקים הצעירים. עתה יבא הדבר לפני בית-הדין ופתאום  
אהראים היהודים והספיקו בעד הרצח, אין לשאלו סודע, התגיון  
הוא כך: סנסטור הפיננץ הקודם דזיאוויר באי הוא סודע ישראל  
מכת שבתי צבי והמיליונר האנגלי עדנסט קאסל, שבא עמו  
הסניסטר הזה בדברים, הוא גיכ סודע ישראל ואע"פ שהוא  
מסופר, הוא לרברי הצורדים מנהל הציונים ובקשו להקים  
בטורקיה וקשרו קשר. צורר היהודים אבוציה טבפיק מטלול  
בפודיש, כי היהודים נתנו לאיטליה הון רב לצרכי הסלחמה  
בתנאי שתכבוש איטליה את טריפוליס בשביל היהודים, לעשותה  
ארץ ישראל הרעה, אנשים בעלי הססה הושים בריאים וכירו  
את המספות שבדבר, אבל נגד יהודים אין כושה להעליל גם  
כזאה. אלו הן תוצאות הסלחמה בעיונות, שיצאה פה סאת  
יהודים.

בחלב (אלעפא) אשר במורית משמש ככתב הרבנות  
ההכ"כשי החרון ר' הזקיה בכר שבת, נציב המדינה  
שם קצף עליו ודרש סאת המנסטר למשפטים להעביהו.  
המנסטר פנה אל ראש הגולה פה והוא ענה, שאין להעביר רב  
בלי הקירה ודרישה. ר' חיים נחום שלח שני רבנים ספה להקור  
כדין הרב כהלב, הם סצאן, כי הף הוא הרב סכל פשע וכל  
העדה יסירת בצדק, מלבד יחידים, ירדיו הנציב. הטא הרב כך  
הוא. הוא בעד את ראש הוונות מרהוב היהודים והציל את בני  
קהלתו מחרפה ומכסה צרות, שבאו עלותם עקב הוונות ואוהביות,  
שעשו את מושכ היהודים למערת פריצים. גם הציל הרב נערה  
יהודית סהמרת דרת באונס, למורת רוח הנציב והכהנים וחקיפי  
העיר. עוד טא, שהכריה סומר אהר, לגרש את אשתו היהודית  
וקפה פרנסת רועי זונות אהדים כשהיו את רהובות היהודים  
סכל טסאה והלשנו עליו. ע"כ בקש הנציב להדיחו סכנו ולא  
הצליח, כי הספסלה העבידה את הנציב עצמו. על הרב תזה  
נאסר: מי יתן וירכו כמותו בישראל!

יעקב פרחיה

## מכתב מאמריקה

בניו-יורק, פספורטים על כל צעד וצעד בארצות  
הברית תשמע הסלה הזאת, הכל סדברים ומתוכחים עליה.

אם נוצרי ואם יהודי אחת היא. הספורטים נעשו לשאלה  
לאומית בוערת. ובוירת השאלה נחר מתגעש וסועזעת את  
יושבי הארץ. אש גדולה התלקחה ואחזה בכל קציני הארץ  
ורוניה. תעמולה של שלשים שנה הבשילה פרותיה ובגראה עת  
הבציר הגיעה. דרישה חזקה התפרצה בכל הארץ, לדרוש  
סאת רוסיה דם היהודים הנעלכים. לדרוש צדק וזכות בעד  
היהודים נתיני אמריקה בדברים ברורים ולא דרך סהלך הדפלסציה,  
אשר הכל יש בה רק לא אמונה ויושר. השאלה פשוטה וברורה.  
רוסיה סבדלת כעזות סצה בין אזרחים ואזרחים, חוצפה ספוגעת  
ברוח חפס והשווי האמריקני וסניירת-להי חזקה היא לעם  
האמריקני כלו. אם יבא נתון אמריקה לרוסיה, אם נכרי הוא שערי  
הארץ פתוחים לפניו ואם יהודי היא, סכריהם אותו לשוב על  
עקבו, יהי מי שיהיה. הפתרון הוא פשוט, להספיק כל סשא וספתן  
עם רוסיה, כי הלא ברור הוא, כי כבוד אומה גדולה ונאורה  
עיוכד לסעלה סכל. כראש התנועה, ללמד את רוסיה דרך-ארץ,  
עובדים האזרחים היותר ירועים שבארצות הברית. וועד של  
אזרחים-לאומיים נוסד (רק יהודי אחד ביניהם) והסם עמלים  
בהריצות שאין כסוה בכל הסדינות שבארץ, להשפיע על  
המסשלה לבצע זמסם. בששה להחד דצסכר יערכו אספה גדולה  
של אנשי מעלה, גוברנמורים, פרופסורים, סנסורים, צירי הקונגרס,  
עסקנים צבוריים ירועים ועוד ועוד. והגדולים שלנו גם כן אינם  
ישנים, הסה הלכו אל כל הגדולים ואנשי השם, לבקש סהם,  
כי יהוו דעותיהם בבחי הסהוקקים בעד הפדת הברית עם רוסיה.  
וסהלכת פרצה בעבור ההשתדלות הזאת כהוגי הדפלוסציה.  
הבנקים הנוצרי יעקב שוף נגלה יחיהו אסתי בלב ונפש של  
ללחם בעד כבוד עמו ביר רסה, והאשים את המסשלה, כי  
ססבות פולטיות וכלכליות הביבה עליה רוסיה ומסשלתה. הוא  
הראה בעליל כראיות ברורות, כי מאחורי המסשלה הסרכזית  
בוושינגטון עובדים סוכני המסשלה הרוסית, שרוסיה הבטיחה  
להם עסקים הגונים וקונצסיות גדולות בתנאי, כי מסשלת ארצות  
הברית לא הכוף אותה לבלט דעתה בענין הספסרטיים. ופחאום  
בא גם העתונאי הסהולל הערסאן בערנשטיין והעיר על  
דברי שוף, כי כנים סמה ועוד הוסף עליהם מילוי. הדברים  
עשו רעש בארץ. המספלה השלמת היא בסכוכה, כי היהודים  
תסיד היו נאמנים לה והעשירים יעזרו בכספם והשפעתם ביסי  
הבחירות ועתה אהרי דברי שוף ובדנשטיין תאבד תומכים חזקים.  
רוזוולט התערב רוצה להליץ ספלגתו בינצו את היהודים לססור  
את הסכסוך לבית-הדין השלום של כל העמים בהאג. אך עצחו  
נפלה אהרי דברי העורך דין היהודי פרשאל. ובכך פולסום הדין  
של קולוסס אהז את כנפות הארץ. הרהות סתרגשות וסתרזנות  
והכל סחכים בניסיה עצורה וסדוכאה לישיבת הקונגרס הכא,  
אשר ירין על ההצעה להפר הברית עם רוסיה. (כינתים סבשר  
הטלגרף פושינגטון, כי הקונגרס ההליט ברוב של 300 דעות  
נגד אהה, להפר את הברית עם רוסיה וכי רוסיה ככר הבטיחה  
לתת רשות ליהודי אמריקה לבא לרוסיה לדגל עסקיהם, אבל  
לא להשתקע שם. הסערכה). סנקודת ההשקפה היהודית סמה  
אני בסאורע הזה, כי הקריב את היהודים סהשכבה העליונה  
זה לזה להטיבה אהת חזקה וסוצקה, ואלה אשר זה אסמול  
דכדו בטון של סה יאסרו הגוים, צועקים היום בקול יעקב  
היהודי ההדי, ואינם כושים לצעק ססם על ידי עשו ולגלות  
קלון השוטנים בגלוי. אפשר כי סהמלא גם התקוה, שהאהדות  
תהיה אהרות כבירה כלפי כל צרכינו הרהנניים והתרבותיים  
הרושים תקון ותחיה.

הנני יושב וקרא דין והשבון סאת הפקיד הראשי  
הספונה על כניסת הגרים כחוצי-ניו-יורק. בשנה שעברה, סיולי  
עד סוף יוני באו לניו-יורק 749,642 גולים, מהם נכנסו שסונים  
אחוזים ססאה 605,384 נפש. 14,500 הוחזרו. הפקיד סרבה  
להתנצל סדוע הוא סככיר את הקי כניסה וסכים, כי טובת  
הארץ ורגש אהבת המולרת צריך להתגכר על רגש הרהמנות.  
הספסלה שבעה רצון סמעשי הפקיד ולשווא כל ההתאספות  
להסירו סכנו. אדוניו אהראים בעד כל סה שהווא עושה, רוב  
עזוני הארץ התהילו תומכים ביד.

בשנה הזאת סכקרים קרוב למיליון ילדים את בתי  
הספר לסתהילים בניו-יורק, ססספר יושביה חסס מיליוני נפש.  
העיר סוציאה 190 מיליונים בשנה הסה 40 מיליון דולר לצרכי  
הנוך. ילדי היהודים סמה רבע הסספר הכללי וסענין הוא, כי  
למרות הסספר הגדול של סכקרי בהם לסתהילים אין בניו-יורק  
יותר משנים עשר אלף תלמידים כבתי-הספר הנכונות  
האוניברסיטאות וסאלה הסעטים קרוב לשישים אחוזים ססאה  
או יותר סמה יהודים. ראוי לצין, כי כבית הספר לרוסאי-שיניים  
פה בין ססס סאות תלמידים אין רק כארבעים שאינם יהודים.  
לפני ימים דברתי עם סוחר אחרונים נכבד ברבע הגלוצי  
וספר לי, כי בשנה הזאת סססיד הרבה, יען לא היו לו אחרוני  
יון והיהודים יופים סאנו לקנות אהרוגי ארץ ישראל, באסרם,  
שהצדק ססינואווא גזר על אחרוני איי, כי סודכבים סמה.  
תכונת יהודי יפה אמריקה נפלאה סאר, הוא כבחנית, טובל  
ושרך בידו. האבות סמה יהודים יפים והבנים די ישמרתו, דוד  
לא אסון כם. אצלנו כאן לא האבות מגדלים את כבנים אלא  
הרחוק, ומי שאינו יודע טיב רחוב אמריקני אינו יודע סה הוא דבר  
רע. הצעירים אינם נושאים פני זקן וסכנים ליקהת אס, הבנים  
מגדלים את אבותיהם והסם רוקדים כאשר הבנים מזמרים.

ועד החינוך העירוני עורך נשפים ספרותיים בעד יהודים  
כרבע היהודי בלילי שבת ויום ראשון. חכמים וסטיפים סציונים  
סרציאים ורגונות בתכסות שונות. זהו דבר חדש, אשר היהודים  
עוד לא סככינו בו. הנשפים נערכים בהיכלי האספה של בתי  
הספר העירוניים והסם מלאים איש ואשה ספה אל פה.  
כאשר נודע ססקור נאמן שולחים יהודי אמריקה סעות  
ר' סאיר בעל חסס מיליון פרנקים ככל שנה לארץ ישראל וסזה

יגיע לידו העניים רק הרבע והשאר עולה בהוצאות. וזה לא  
ברותא הוא, כי-ראם אסס סרה סעסיקה את טובי הקהל העברי  
בניו-יורק. אחד סעורכי ה,מגבלטי סר קאסאיאק בהיותו בארץ  
ישראל אהרי הקונגרס הציוני נסה להביא איזו סדרים בענין  
החלוקה. כירושלים נמנה ועד וגם בניו-יורק נסנה ועד ואלה  
ישניהן, כי הנדבות תבאנה אל ססרתן.

בימים האלה נתפרסמה סמועה, כי סותפו של הבנקיר  
שיף, נכד קרוב למיליון דולרים, להוציא ספרי יון העתיקים. כסה  
נפלא הדבר, יהודים סקרישים ססונים וכסם בעד יספותו של  
יון, בעוד שאהלי שב נכנים בירי נוצרים. סדפים נצרי אהר עם  
חוקר ניצרי סוציאים כתב יד ישן סן התגסד.

באסצע הרבע היהודי פה נסצאת סושבה יהודית טורקית,  
עולם קטן בתוך עולם גדול, גרים בתוך גרים. וסענין הוא  
סאר העולם הקטן הזה עם בריותיו ססונות הנושאות את  
סריות הגלות יותר סאהיהס. סספרם עולה להמשת אלפים או  
סעט יותר. סריהים כסראה האוטלקים ולסונם ספדיות או  
יונית. היהודים האלה סכלים יסיהם בעני וסססור גדול, שאיפתם  
אהאת היא. לבלי התערב עם יהודים, אשר סוצאם לא סארצות  
הסורה, ואין דעתם נוחה ססום התקרבות אליהם. ססאנים סם  
גם ללכת אל בתי סספר בערב, אשר סם סורים לגדולים לשון  
הסדינה, כי שונאים סם כל תערובות עם אחרים. סחיתם הבא  
סעפקים כזוים וספלים ורק סעט סאר סם סרויהים. רבים סהם  
עונדים כסופים אצל גני הטיוול וסנקים את נעלי העובדים  
וישבים בעד שני סגנים, אחרים סשפספים קערות וסירות בבתי  
הסרות והסלון הגדולים בשעות הלילה, עוד אחרים סוכרים סוני  
סתיקה בבתי חזיון של ססונות נעות, וכן חיים היהודים האלה  
בדהקות גדולה. אבל כל זה לא יסבר את רוהם והסם יהודים  
תסיטים, יראי די בלב ונפש. בית הכנסת אין להם ולא רב  
סנהיג רוחני, אבל יש להם הרר שכור, אשר שם סתכנסים  
להתפלל סדי שבת כשבתו וסכלים שם את יום המנוחה בססבת  
כל החכרים. זכורני כי פעם נתתי לבקות נעלי אצל גרשטיוול עיי  
איש צעיר, ראיתי כי שפתותיו נעות והקשבתי והנה הוא שר  
שירי תהלים בקול דססה דקה כסשך עבודתו. ביסום אההרונים  
קם לאסללים האלה גואל באחד סאהיהס, אשר תהיה להוציא  
עחון ספדרי עם תרגום יהודי בססרה להטיב סצבם הכלכלי  
להרים סעסרם הרוהני ולקרסם אל שאר אהיהס, אקוה  
כי איש הזה, אשר שאר רוח לו, יצליח להסתיק סעט גורל  
אחיו האסללים.

שמואל פילער.

## מקורב ומרחוק

**ענינים מדיניים.** הפרלמנט האוסטרי נמר עבודתו  
לעיע ככבודתו, הסכים לתקציב לפי שעה לחצי שנה  
והתחיל לעסוק בהצעת המסים החדשים, הוספות על  
מסי המשקים, השישים נתפסו והאיטלים נכנסו במקומם  
והתחילו מפריעים את העבודה, יען רחו האשכנזים את  
הפעם ליסד אוניברסיטה איטלית. בהשתדלות הסלבים  
והמטיילה הנמיוו להם ליסד אוניברסיטה בקסודיסטריה  
אצל טריעסט. — כמלחמה אין חדשות, רק תגרות  
סמנות נעשות. טורקיה נומה לעשות שלום ולתכלית  
זאת סגרה את הפרלמנט, לישא וליתן עם איטליה  
כהשאי. סבת ספץ השלום היא האפשרות, שתהיה  
טורקיה צריכה לצאת למלחמה על רוסיה. למנוע את  
כבוש פרס. בי רוסיה סככירה אכפה על פרס, להשפילה  
בדרישות סחפירות, כגון לשלם לה בעד שלוח הצבא  
כפרס, כאלו בקשה ממנה פרס לשלוח קוזקיה אליה.  
כל העמים סחמסדים מטורקיה, מערב, ספרס ומסודו  
רוצים להתחבר תחת דגל טורקיה, להלחם כרוסיה,  
להציל את פרס מידה. אך כפי הנראה ינצחו אנשי  
השלום כפרס וינישו כל רצון רוסיה, למנוע מלחמה  
וכבוש סחור. — כסרירת הניה מתערכה יפן ואנגליה  
לעשות שלום, ליסד שם ממלכה ספשית על יסוד  
קונסטיטוציה דמוקרטיית.

**שונות.** בפאריז נמכרו כפומבי עדיי השולטן  
הטורקי השבוי עבראל חסיד. הכסף, שבע מיליון פרנק,  
נמסר לממשלת טורקיה והיא תוציאהו לספינות מלחמה.  
— הוכות ממשלת אוסטריה עולות היום ליותר משנים  
עשר מיליארדים והן נוספות ככל שנה כמאות מיליונים,  
כמעט במיליון בכל יום, ע"כ נפל סאר ערך הרנמים  
האוסטריים וההספר גדול ונורא וכל המסים אינם  
סספיקים. — יושבי העיר טריפוליס מטים ברעב. הסופרים  
מודיעים משם סחזות אימים כעין אלה המתוארים  
כמגלת איכה. סאו באו שמה האיטלים מתו יותר מעשרת  
אלפי נפש בזעפות רעב. — הערצהרצוג היינריך  
סרדינג יצא מעבודת הצבא לכלי שוב עוד ויתעסק  
כאמנות הציור. הוא אחי ליאופולד וולפלינג, שהיה  
ערצהרצוג ומחל על כל זכויותיו ונשא בת ביד פשוט  
(אחיי גרשה) ואחי לואיזה טוילי, שהיתה אשת סלך



# רמת המצפה

## מסכת הנכה.

חבה יתרה נודעת לחג התנכה. שהמאורע, שהיה יסוד לו, אירע בארץ ישראל עצמה ולא כמאורעות יתר החגים, שאירעו בחוץ לארץ. מאורע הפסח היה במצרים, מאורע חג השבועות במדבר סיני, מאורע חג הסוכות במדבר ערב ומאורע הפורים בפרס.

ועוד מעלה אחת גדולה לחג החנכה מתוך נקודת השקפתנו בזמן הזה. במאורע שלו פעלו היהודים באופן אקטיבי, בעוד שבמאורעות יתר החגים היו היהודים פאסיביים, רק נפעלו ולא פעלו.

אם כן הדרא קושיא לדוכתה, הקושיא הישנה: מה ראו חז"ל להעלים את פרשת החג היפה הזה ולא כתבו עליו כמעט כלום בספרות התלמודית והמדרשית. על כל חג וחג, אף על הפורים המאוחר, נכתבה מסכת שלמה ואת חנכה לא הזכירו רק דרך אנב? וליסוד החג עשו איזה נס, שאינו מעלה ואינו מוריד בדברי ימינו בכלל?

את הקושיא הזאת כבר תרצו באופנים שונים. יש אמרו, שמינא היתה בלבות הפרושים אבות המשנה על אשר נהפכו החשמונאים האחרונים לצדוקים ורדפו את חכמי הפרושים והרגו רבים מהם וכסוף מסרו את הארץ בידי הרומיים. לכאורה נכון המעט הזה, אבל אינו עומד בפני הבקרת. אך פקדו חז"ל עון בניס על אבות? והרי גם לשפואל הרואה ולדוד המלך היו בניס שאינם הגונים, שהקדיחו תבשילם ולא עלה מעולם על לב אדם לפקוד עון בניס על אבות?

עוד אמרו, שהתרעמו חכמים על החשמונאים האחרונים, שתפשו את המלוכה, השייכה לזרע דוד. אבל גם בזה לא היה לפקוד עון בניס על אבות, מתתיהו ובניו וגם יוחנן בדור חשלישי לא היו מלכים ואין לקפח זבותם.

אחרים אמרו, שע"כ לא נוסדה מסכת על חנכה, יען לא נזכרה בכ"ד ספרים וכל מסכת היא רק פירוש על איזה פרשה במקרא ולפי שנמנעו מהכנים את ספר החשמונאים לכתבי הקדש לא היה להם כמה לתלות את החלכה.

אבל גם זה אינו נכון, ישנן כמה הלכות גדולות בשי"ס, שאין להן יסוד כמקרא ונוסדו על הל"מ או על מנהג, כמו מסי' רבבות, עירובין, מדות, אבות, ידים, וע"כ"פ היה לחז"ל לתת מקום לחנכה בתוספתא או במסכתות קטנות.

השתיקה הגמורה נותנת מקום לחשוב, הלא דברים בנו.

והנראה בזה הוא, שהמומנט, שהוא מעלה כעינינו בחג החנכה בזמן הזה הוא, חסרוננו, ר"ל המומנט של פעולת העם באופן אפטיבי. בענין הזה היה תמיד לנגד עיני חז"ל ההבדל שבין מעשה אלקיני לבין מעשה אנושי. "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בוי". ע"כ הפליגו חז"ל מאד בעניני החגים הקדמונים וגם בענין חג הפורים, שנזכרו בו נסים, מעשי אלקים עומדים לעד ומעשה אנוש סופס להכבול, וכאשר חפצו שיתקיים גם חג החנכה, תלו גם בו מעשה נס, שלא נזכר כלל בכל ספרי החשמונאים וביוסוסוס, לתת לו את היסוד המקיים, את הנצחיות. ואל יהיה הרבר הזה קל בעינינו ומכ"ש שאין ללעוג על זה, חז"ל לא בטלנים היו ולא שוטים ולא פתאים מאמינים ככל. הם ידעו את הפסיכולוגיה של העם, שאינה נותנה קיום לשום מעשה אנושי, דעות בני אדם והרגשותיהם וכלליהם עוברים וכלים ועמם היה גם חג החנכה חולה ונשכח, כמו שנשכחו כל החגים והתעניות, שנזכרו במגלת תענית. כמה ימים טובים וכמה תעניות על מאורעות חשובים נזכרים שם ואינם נעשים ואינם נזכרים בזמן הזה זה שני אלפי שנה ולמה? לפי שהיה יסודם מעשי אנוש הבלתי מיטיים, ואלו הניחו גם לחנכה את ספרי החשמונאים לברם לא היה עוד זכר לחנכה בימים האלה, ע"כ השכילו חז"ל לתת ע"כ"פ יסוד פך השמן לחג הזה, שיש בו גם מן השמים. אפשר מאד, שגם חז"ל ידעו, שהיסוד הזה עורנו

סר נק לקרן הבנין. הרויח על שתי השנים הראשונות כבר יצא לאור אשכנזית ועברית ונשלח לכל דורש.

ועידת הציונים בסמניסלב, ביום א' 24 לחז' וכיום ב' תהיה בסמניסלב הועידה העשירית של צירי כל ציוני גליציה. וזה סדר היום: א) מר אדולף שמנר יפתח את הועידה בכרכה; ב) בחירת היושבים בראש והועדים; ג) דו"ח של הועד המרכזי ע"י ד"ר מיכאל רינגל, וכוח על זה; ד) תפקידנו בעבודת ארץ-ישראל ע"י ד"ר דוד שפינדל, וכוח ע"ז; ה) העבודה בפוליטיקה הגליצית ע"י ד"ר ליאון רייך, וכוח; ו) העבודה הכלכלית ע"י ד"ר גרשון צפורה, וכוח; ז) עבודת התרבות ע"י ד"ר יהושע תוף, וכוח, ח) הצעות וההלצות; ט) בחירת הועד המרכזי והועדים ע"פ התקנות החדשות. הועידה הזאת השונה מאד, כי בה ידונו ע"ד הפוליטיקה הגליצית, אם להמשיכה או לעזבה ובאיזה אופן תתנהל, אם ע"י הועד המרכזי עעמנו, כמו עד כה או ע"י מפלגה חדשה לאומית, לכל הסכול הציונות מן הפוליטיקה.

ממציא אלם. ההרש-האלם היהודי היימאן ברנשטיין בסדינת אוטא באמריקה המציא מבונה מתוקנה לפריחה באויר, שיוכלו י"ד איש לעוף בה יחד.

לגמנוזים העברי ביפו. ד"ר מוסינוב, ראש הגמנוזיה העברית כיפו, הנוסע עתה בסערב, למצוא תומכים לגמנוזיה, הצליח להטות בלנדון לכות משפחות רותשילד, מונטיפיורי וששון לתמוך בה.

מחאת חכמי רוסיה נגד עלילת הדם. בעתוני פטרבורג נתפרסמה מחאת 83 חכמים וסופרים רוסים ידועים, עורכי דין ועסקני הצבור מן הנצרים נגד עלילת הדם. ישם נאמר: בשם הצדק, בשם התבונה ואהבת הבריות נרים קולנו נגד האולת והשקר החשוך, שנתעוררו בגלל רצח יושצינסקי, שלא נחקר עוד...

בימי קדם העלילו עובדי אלילים עלילה כזאת על הנצרים. הדם הראשון, שנשפך בעלילה הפתיה הזאת היה דם נצרים, שסבלו ענויים קשים מאת המון פרא ואכזר, והראשונים שהכחישו את העלילה היו אבות הכנסייה הנצרית, יוסמינים הקדוש ומרטוליאן, והנצרים האלה מעלילים עבשו כזאת על היהודים כאשר הם עתה החלשים. בכל הארצות אסרו מלכים ואפיפורים להעליל עלילת דם על היהודים וגם ברוסיה עצמה בשנת 1835/1817. כתבי האיסור מונחים כארחיבים והאמונה הספלה עוד חיה... פונים אנו אל תבנות הרוסים ואומרים: בושו להאשים נקיים כאשם אוילי כזה! אל תאמינו בשקר החשוך, המגואל בדם נקיים והמבסה פני האנשים כתרפה ובעון.

סוף עלילת דם. כמאראשמשא פלך קיוב נאשמה חנה ספקטור, כי הרגה את שפחתה הנצרית. המאות השחורות עמלו ימים רבים, לעשות מזה עלילת דם. עתה היה גמר דינה והשופטים הוציאוה זכאית.

היהודים בצבא רוסיה. עתוני ווארשא מודיעים, כי בשנה הזאת נלקחו לעבודת הצבא מילידי ווארשא 665 יהודים ורק 536 נצרים, אע"פ שהיהודים רק שלישיית יושבי העיר ואלה שהם ואבותיהם לא נולדו בווארשא אינם עומדים כלל לפני הקומיסיה שם. נלקחו גם בנים יחידים, שע"פ דין פטורים הם. וככל זאת חסרים עוד 140 יהודים, שאבותיהם ישלמו כל אחד שגש מאות רובל. — הועד בדומא, הממונה על תקן חוק הצבא, החליט לכסל את סנס שלש מאות רובל, החל על אבות יהודים הבורחים מפני הצבא. גם החליט, שדקטורים ניכ חיכים בעבודת הצבא. גם זה יהיה כישועה ליהודים. כי מפני הזכות הזאת, שיש עתה לדקטורים, המירו בני יהודים את דתם, להכנס לבנים נבונים, לא לשם החכמא, אלא למען יפטר מעבודת הצבא.

להשקנת אדמת א"י. ככרלין נוסדה אגודת בעלי הון, להמציא בא"י מים, להשקות את האדמה באופן מכני. בראש האגודה עומד חעסקן בצלאל יפה, וחכם החמיה דקטור יעונוין. האגודה תקנה שדות ותשביחם במכונות השקאה ותמכרם.

סודות התורה. וואלף: פרוע אפרים יהודים הרדים לנשים ללמוד תורה בבער: כי אצלם עיקר התורה הוא הסודות שבה ואם העסקנה נשים בתורה יתדלו הסודות להיות סודות.

זכמים וברהה עם עונבה ואהיכ נשאה למננן אימלי שגרשה עתה. ושלשתם הם בני אחי יוהאן ארט, שמחל גם הוא על זכותיו בכית הקיסר וברח לאמריקה הררומית ונמטע בים. — בגלל איסור עשית קסמי הדלקה בפוספורי החל מראשית השנה הבאה, שלחו כל בעל חרשת הסחורה הזאת (יהודים) בסקוליה, בסמרי ובסמאניסלב את פועליהם היהודים, כי קסמי הדקקה שבדיים בלי פוספור רק מעט נעשים בגליציה. הפועלים מתכוננים להפגנות סוערות. — בלנדון דברו המניסטרים ליד דוורדו וגר"י בחכרה לברלית לטובת זכיות פוליטיות לנשים. בצאתם זרק איש כד בפני המניסטרי ליד דוורדו ופצעוהו פצע אנוש בעיניו, עינו האחת פקעה. — בשבוע שעבר נעשו פתאום חם בניו-יורק כמו בפיין, האילנות התחילו מלבלבים והאנשים יצאו בכנדי קיין. גם באיים הצפונים של ים הקרח, ששם שולט קור של ארבעים מעלות ברוב חרשי השנה, נעשה פתאם חם והקרח נמס.

\*

שודדים זכאים. ביקטרינוסלב נגמר דין כיט איש מהמאות השחורות, שעשו פגרום ביהודים ביום השוד הגדול בשנת תרס"ז ובזו חניות היהודים ובתיחם. עדים העירו על ארבעה אנשים, שערכו את הפגרום והקטיגור דרש להוציא את כל השודדים זכאים ולענוש רס את ארבעת המסיתים. אך השופטים הוציאו כלם זכאים.

רותשילד וראשון לציון. כידוע היו אברי אחינו בראשון לציון אצל הכארון אדמונד רותשילד, לשלם לו חלק מן ההוב, שהם חייבים לו בעד מכירת הגת והמכונות. הם שלמו לו ארבע מאות אלף פרנק ועודם חייבים מיליון ושש מאות אלף. עד עתה שכרו את המרתף לרמש שנים ועתה שכרוהו מחדש למאה ועשר שנים בעד שכר מועט, מן החוב עליהם לשלם רכית רק אחד מאלף לשנה. אם תבטל אגודת הכורמים ישוב הכל לרשות יק"א.

דאגת המוזונים. מועצת העבודה אשר על יד המניסטרים הציעה לפני הממשלה, להוציא חוק לסגור את בתי המרוח והמוינה לכליום א, למנוע את העם מלבלות שכתותיהם בשכרות, המשחיתה גופותיהם ומביאה עליהם חליים רעים וצרות ופגעים רעים וגם מכלה ממונ. קרבנות השכרות רבים מקרבנות איוז מלחמה קשה. ההצעה נמסרה לוועד, שיערוך הצעות אחדות אך להציל את העם מן השכרות.

נצרות בביה"ק היהודי. כברסלאו הניח הטיליונר היהודי עם טרייכה, שנשא בחייו אשה נצרית לא הוליד בנים, את חצי יכושו לאשתו ולקרוביו וחציו הקדיש לבנין בית יתומים ליהודים. והאשה הנצרית מאהבתה את היהדות מחלה על חלקה למוכת הקהלה, שנמלה בעבור זה מיליון ומחצה. עתה מתה האשה ובקשה שיקברוה בביה"ק היהודי. ראשי המהלה עשו רצונה והחרדים ערכו מהאה נגדם.

מרשעת קיוב. מקיוב נרשו שני אחים ואמם בעלי בית חרשת ברזל ואת כל רכושם עם הפבריקה ההריו, אף שהעסק קים זה שנים רבות. חטאם היה כי אין להם רשות מחוץ לתחום רק לצקת ברזל, אבל לא למכור סחורתם.

גילרות. בריגא, עיר החוף ברוסיה הצפונית, נתגיירו שתי עלמות נצרות מתוך הכרה, הכהן בקש למנען והן ענו, כי הדת היהודית היא הטובה שבדתות, היהודים אינם שכורים, היהודים מסורים בלב ונפש לנשיהם ולבניהם, ע"כ הן רוצות להדבק ביהודים. כרשיון הנציב הלכו אל הרב ללמוד דת ישראל וכל הרבנים שבעיר השתתפו בגיוון, וכבר נשאו ליהודים.

נדבה להתחכמוני. בישיבה האחרונה של ועד ביה"מ התיכוני, תחכמוני" ביפו, שהיתה בפרנקפורט ענמי השתתפו גם חבר הועד המקומי ביפו מר זלמן מייזל וחבר הועד מר חיים כהן מחרקוב. מתוך הרצאת מר מייזל ע"ד מצב המוסד נוכחו לדעת, כי למרות מיעוט האמצעים הולך ה"תחכמוני" ומתפתח כראוי. החליטו לשכור עודו שני מורים מובהקים מאירפה, גם לבנות על הקרקע שכבר רכשו, בית מיוחד לה"תחכמוני, כאשר אך ישיג הועד את הסכום הדרוש לבנין כזה. בהזדמנות זו נדב מר חיים כהן עשרת אלפים

זקוק ליסוד, אבל לא היתה עצה אחרת. חז"ל ידעו היטב וראו בעיניהם, כי ישראל בנולה מזלזלים בערך הגבורה בשדה קרב, שאין תועלתה נצחית ולא יכלו להניח את חג החנכה ביסוד הזה ואמנם מזה עצמו, מסך השמן הקטן, שאין תאר ולא הדר לו בזמן הזה, נביר את ערך חג החנכה בעיני חז"ל, ששקדו ליסודו בענין שמימי, למען יעמוד ימים רבים ולא שקדו כן בחג אחר וכיום זכרון אחר מאלה הנזכרים כמגלת תענית, כי אף אחר מהם לא היה חשוב בעיניהם בחנכה זאת.

אבל גם ענין סך השמן כשהוא לעצמו אינו ענין קטן כל כך. הוא בלי ספק ענין אקגורי, החשמונאים מתי המעט, שטהרו את המקדש והחזירו עבודת השם והצילו את היהדות, לא היה ככחם אלא להציל ולהאיר אור תורה רק לזמן מועט, ליום אחד ונעשה גם יצולתה היהדות לעולם, "לשמנה ימים", זהו הגם מן השמים, אלא שלעם ההמוני היו צריכים לדבר נחידה, ויש לצרף לזה עוד טעם טבעי, אנושי כללי, כי הנרות הללו סמן הם לאור השמש, שגם הוא יתחיל בימים האלה להיות מוסף והולך עד שיגיעו ימי הקיץ, שהעולם כלו מלא אורה והטבע כלה קמה לתחיה והכל עליו ושמה!

כן, הנרות הללו הם תקותנו, הם סמל האור הגדול של היהדות, שגם הוא יהיה מוסף והולך עד כוא גם לנו תיר האביב והכל יקום לתחיה. חנכה היא חנכת הרוח, חנכת התקוה, חנכת האור בטבע, המזכירה אותנו את חנכת ההיסטוריה.

ופה תתעורר השאלה הפשה המנקרת במחנו: מדוע העם עומד מרחוק? מדוע גם הוא אינו חוגג עמנו את החנכה כמוכננו? מדוע גם הוא אינו מבין את רמזי סך השמן ואת האור המוסף והולך וכל ענין חנכה ותחיה? מדוע הוא מבטל עדיין את העוסקים בתחית העם?

אך נתחכם, אלו הם כל העם כפעם אהת, להיות פועל ועושה עמנו לא היתה התחיה מתקיימת זמן רב וגאולת החשמונאים תוכיה, וגאולת כל הגואלים מימי השופטים תוכיה, ככל ימי שופט קם כל העם עמו לפרוק עול זרים מעל צוארו ולא ארכו הימים וצרות חדשות צצו והעם ישב לשעבודו תחת יד צוררים אחרים. כל דבר הנעשה טהרה על נפלה אין לו קיום, קקיון של יונה בין לילה יהיה וכן לילה יאבר.

כך דבר מתקים לעד צריך להתאחר, להתמהמה, להתפתה מעט מעט, בהתפתחות הטבע עצמה. רק דבר כזה מתקים לעד, ורמז יפה לזה הם נרות החנכה המתהילים כנר קטן אחד ומוסיפים והולכים עד טלאות כל המנורה אורה, כמה היתה החסידות צריכה עד שיהתפתחה והתפשטה בכל העם והיתה ליהדות עצמה! כמה היתה הפילוסופיה כמה הקבלה צריכות עד שהתפשטה בכל העם! כמה היתה היהדות עצמה צריכה עד שהתפשטה בכל העם והיתה לאחד עם העם, ממש ועד עזרא עברו כאלף שנה, ורם אז נתפשטה התורה בכל ישראל, ומאז היהדות מתקיימת, אלו קבלו כל ישראל את התורה מיד בימי משה, לא היתה מתקיימת, לכן אל נא יפול לבנו בראותנו הציונות משרכת דרכיה וכמעט אין נראה בה התפתחות והתפשטות לעינים, כן צריך להיות ומה נדע, כי היא בת קיפא, כי היא רוח מתיים, וממנה תבא ישועתנו.

ש. מ. ל.

### פינחס בן אלעזר, הגבור בפרמישלא.

סאת דיר מאיר באלאבאן.

סוף סגליון סיו.

באשר ישב דויעוויצקי מרחוב היהודים היה סר וועף, התיישב בפני עצמו כי יהודים הכלימותו ולא יכול לעמוד בפניהם, ובכעסו לא סרה תמונת פינחס מגנר עיניו טכטו דנורא, גכה קומתו מולו האדירה, דבורו המתוקן בלשון הפולנית, ולמרות כעסו לא יכל להפטר ממחשבתו, כי הקול הזה ידוע לו מקדם ולא זכר איפה שמע קול כזה, כמדמה הוא, כי בפונזא שמעוהו נשבתו שם, להתרפא מפצעי המלחמה, שקוע כמחשבות ומלא קצף הניע אל הסצורה ודרש מאת שר המצודה סטאניסלב סיצינסקי שיתן לו אנשי

צבא לעזרה. זה הציע את הדבר לפני ראש בית המשפט ריטובסקי והוא נתן לדויעוויצקי פלוגת צבא, שירדה אל רחוב היהודים ובראשה נושא הדגל פאראחטש ודויעוויצקי גובה המס ועמו הפקיד ושני עדים אצילים, שבלעדיהם לא נעשה שום דבר צבורי. כגאווה ירד דויעוויצקי בראש הצבא כשר צבא ההולך לנקום במורדים, ונכון רוא לעשות עמהם כלה.

אך היהודים לא היו בלתי נכונים כלל; ברחוב היהודים נקבצו כלם ועמדו נכונים למראת אויבם, כלם צעקו חסם על דויעוויצקי וכחכונות עמדו נשים והשקיעו דרך חורי הכפור שעל השמישיות על הנעשה בחוץ, ודויעוויצקי צעד בין ההמון, לגשת אל פינחס, ללמדו דרך-אריץ ופינחס עמד בלי פחד והביט בכעס על הגובה, דויעוויצקי לא יכול לעמוד בפני המבט הזה ובהשקעו שנית במחשבתו, איפה ראה את היהודי הנורא הזה, סר מעליו לחדור אל ביתו, והדבר היה רע בעיני פינחס, ששונאו עבר על פניו ככוב, חרפה כזאת לא יכול נשוא, כמפיצה אהת נקרב לפני יעדר ביתו והרים קולו על דויעוויצקי: "אתה הריק, מאה זהובים אשלם כפר ואמיתך ככלה, ולא תדע מי הרגך! האיך לך עוד מה לעשות רק לבוא כריב עם אזרחים שקטים?"

"גזרוהו לגזרים!" מרא דויעוויצקי בחמתו והצבא נגש ונושא הדגל בראשו, "גזרו את הכלב!" ישנה דויעוויצקי כמישגע ואנשי הצבא הקיפו את היהודי לתפשו חי, אך פינחס לא חת, כתנועה אחת נשמט מידיהם וקפץ אל נושא הדגל וקרע דגלו מידו, יתור ממך נשאתי את הדגל, צעק ומסר את הדגל לחבריו היהודים, להשיכו אל המצודה, "האתה נשאת דגל — תמה דויעוויצקי — אם כן אני טכיר אותך היטב, אתה היהודי דבוגד, נושא הדגל היטב, לא תנקה! פתאם נזכר דויעוויצקי איפה ומתי ראה את עז הפנים הזה ועיב חרה אפו ונתן לכה לגמול לו ככל הטאיו, עור עמד פינחס על נפשו, אך לריק, אנשי הצבא תפשוהו ואסרוהו בזיקים וסחכוהו אל המצודה ומיד כתב הקטיגור כתב אישמה עליו.

\*

ופנהם כבר ידע מה נכון לו, בחרר ככאו האפל היה לו פנא, להעביר כל מורתיו לפני זכרוננו, כדאכה זכר את ימי ילדותו שהיה נחשב כגבור בין הנערים בני גילו בחרר וכלם יראו מפני תכרת ידו, אחיב בקש להכנס לצבא, אך היהודים וגם הנצרים לענו כו, אבל מחשבתו לא נתנה לו מנוחה והחליט להוציאה אל הפעל בכל אופן.

העת היתה עת מלחמה, אויבים ישונים התגרו בארץ הפולנים, חיל האויב עבר בארץ, היטבדים כבר ככשו את חצי הממלכה, שר הצבא הפולני אפאלניסקי נפל לפני השבדים אצל אוישציע, וזאדוויביל אצל קידאני, אצילי פולן וליטא היו כמחנה היטבדים, ישכבר הניעו לרייסן האדומה (בליציה) וצרו על פרימישלא, או מצא לו פינחס יערת הכשרה, פישט את הוציאה הארוכה, גזו את פאותיו ופנה ערף לקהלתו ולארץ פולן ונפל אל מחנה השבדים, ולכו לא הכחו על מעשהה, כי בתוך עמו היה שנוא, לענו לו על גבורתו ועל הלומותיו וכזוהו על מעשי עשוי שלו, וגם על כנרתו באיצו לא יסרוהו כליותיו, כן יישו גם האדונים הגדולים של העם הפולני יצטמו חצי העם הפולני נמצא במחנה היטבדי, בתוך הצבא יגע מאד, לפי שלא היה רגיל בחיי המחנה רבין לרוב תחת משאה אך בכל עת התגבר שנית על כל כבדות ועשה בדיוק ככל אשר צוהו אדוניו, בסוף בא היום שקבל גמול על אמונתו, כי נעשה לנושא הדגל, זוכר הוא את ברכת שר הצבא, את קנאת חבריו בגדוד, איך רכב הוא על סים אביר והדגל בידו איך פירץ בגבורה אל מחנה האויב וראשיון היה במחנה היטבדים, שנכנסו אל העיר פונזא, לזכר העיר ההיא מלאו עיניו רמעות, כי עמדה לפניו תמונת זופיא שלו, אהובת לבנו וכחית נפשו, בבית נדרר קטן דרו אבותיה, אביה היה אציל מימי קדם, פון זאדוויביל, איך קבלוהו האנשים הטובים האלה כאחכה! "איך נקראת נביתך?" שאלה העלמה בהכיטה כחמדה אל עיניו, "אין, יאשי" ענה פינחס כמכוכה, "אין ברד לוי, ברדלוי, השיב האב, המשפחה הזאת היא מן האצילים הקדמונים, ואם

העלמה הללה בפניו את צלם דמות תבניתו, שמראהו כגבור אמת, פינחס נבחר לחתן לזופיא האצילה, בסוף הגיע יום החתונה, בכתדרה הישנה בפונזא נקהלו האורחים, כל קרובי הכלה, אנשי שם וחברי החתן ואדוניו, כלם התפלאו עד הזוג היפה וזכרו את הורי הכלה לשורך המיזלח, השכועות הראשונים חלפו מהרה ובכליון עינים חכה פינחס ללידת ילד, עוד עתה במרתף האפל ובצלצול הזיקים מצלצל באזניו הקול החביב של זופיא שלו, ששאלתהו בכל יום: "התאהבני, יאשי".

אז הגיע הרגע הנורא, חיל הפולנים לכד את פונזא והוא בתור מורד לא יכול עוד לשבת פה, לא נשאה אותו הארץ, מוכרח היה להפלט במרם יעלוהו לגרדום, אז עזב את אשתו ואת ילדו ונסע עם מחנה השכדים, אך גם שם לא מצא מנוחה ונשמט מן המחנה ולכיש בגדי-יהודים ושכ לפרמישלא עירו, ולא הגיד לאיש את אשר קרהו ואיפה היה, כפרמישלא נשא בת יהודי, שלא אהב אותה, כי לא מצא בה שלומים בעד זופיא ויאשי שלו, לא פעם אהת עלה רעיון במחו, לעזוב שנית את רחוב היהודים ולשוב לפונזא אל אהובתו, אך לא יכול לעשות כן, כי שם הכירוהו הפולנים בתור מורד, לאצילי הפולנים, שדבקו כמחנה האויב, מלחמלק, אך לקטנים לא היתה סליחה בהם נקמו כחוק.

בבית היין בסאנוס נכטר דינו, כתב האשמה האשים את פינחס כן אלעזר כפרמישלא כמרד, כחלול הדת הקתילית, כנשיאת שתי נשים, כמרי נגד פקידו המלכותי ובעוד חטאים אחרים, דינו נגמר למיתה ושתי נשים התאכזו על בעלן היפה.

### עולם ומלואו.

האינוניר האשכנזי לאדענשיידט באמדימה הצליח להמציא זכוכית, שאינה נשברה. החינאים מהלקים שנותיהם לזיבלים בני שתים עשרה שנה וכל ישנה נקראת על ישם בעיית אחד, יש להם ישנת העכבה, שנת השנה, הנמרה, הארנבת, הנחשו, התנון, הסוס, הכבש, הקוף, התרנגול, הכלב והחזיר, כמדנית קאליפורניא באמריקה הצפונית, ישכבר זכו שם הנשים בזכות הכהונה, הן יושבות גם על כסאות המישפט בתור שופטות מושבעות.

הרופא האמריקני האמונד כפילדלפיה הראה בקונגרס של הרופאים איש ישחלה בשחפת הכליות, האחת כלתה ונצטמצמה ולא יכול עוד לחיות, הרופא נתח את הכליה החולה והרכיב במקומה בליה זרה, שהוציא מגוף אדם, שנהרג כיום הקירס באיזה אסון והרכיב קנה לקנה וגיד לגיד ונימה לנימה עד שנתחברה ונתרכבה הכליה הזרה כהכליה שלו והאיש חי וכריא, הרופא האמריקני רוכרט לעקאנט הראה כקונגרס של רופאים כפילדלפיה איש אהה, ישחלה בשחפת הריאה והוא נתח הלקים מצלעותיו עד שנגלתה הריאה וכרת את החלק המקולקל מן הריאה ותפר את הנותר והאיש כריא.

כרוסיה נגלתה בתה דתית נצרות, הממיתה את חבריה כהגיעם לשנת השישים, כהגיע אחד מהם לשנת השישים, הם מתאספים ומזמרים ומתפללים ומניחים על הזקן כרים וכסתות ויושבים עליהם עד שיהנק.

ליבוניש קלויזנער	נעבע גאלדבלום
טוישינא	טאורשיס, די דחנה תרע"ב
ויעליטישקא	

אברך את ידי, חחרון המופלא, מר דוד ריין במיוון לארוס, זושא שרייבער — קראקא מייט לך רעי יסירי מר אליעזר מענדלזאן לבואך ככרית האירוסין עם ס מלכה נאגאשינערי כדומבראווא, מייט להוריד, אהרן עץ אנוו — טרנוב, כמייט לאחי מר אליעזר ולכלתו מ' מלכה נאגאשינערי לארוס, מייט להורנו.

אהרן יצחק מענדלזאהן, כרגשי גיל וידידות הנני מכרך את רעי מר אליעזר מענדלזאהן לכאו ככרית האירוסין, מייט להוריו, שמואל יאכנאוויטש.

# רק כתר אחר

את הספר הנפלא והמענין

חידת ההנדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים  
מאת עורך "המצפה" נמכר מעתה בחצי המחיר  
בעד כתר אחר. עם כסף החתימה וכול כל איש לשלח  
את מחיר הספר ויקבלו חפשי. בוקיפה (נאבנאהמע)  
לא נשלח. כי אין עושים נ"נ על סך קטן כזה.  
הארמיני של "המצפה".

## "המצפה" לשנה הבאה.

לפי החוזה שעשינו עם ועד ההסתדרות  
לשפה ולתרבות העברית נעשה המצפה  
ארנן ההסתדרות הזאת וכל חברינו  
העברים בארץ הזאת יעזרו לשכלולו  
ולתקונו. בזה יהיה ביכלתנו להשביח  
את עתוננו בתכנו בעזרת סופרים מומחים  
ומפורסמים ולעשות בו שנויים לטובה,  
מבלי שנצטרך להרים את המחיר.  
ולתכלית זאת לא נגרילו בכמותו לע"ע.  
מתכניתו העיקרית לא נסור.

לגליונות הבאים כבר הכינונו פיליטונים  
טובים מאת הסופרים המפורסמים מר יאשר  
באראש, מר מ. עהרליד, מר יצחק פרנהוף  
ובנו מר משה פרנהוף, מר נ. סאמועלי  
מלבד עבודת הסופרים, שעמדו עד כה לימינו

### דער עכטע

## פראנק: קאפפע-צוזאמין

איזט פערלאסליך

### כשר

יעראך אכטען זיא ראוויץ

דאסס זיא נור דען עכטען קויפען!!

דער עכטע איזט צו ערקענען אן

די עזער אונטערשריפט:



אונד דיעזען פאבריק-מארקען:



פאבריק-מארקען.



פאבריק-מארקען.



פאבריק-מארקען.

באראנטירט פערלאסליך כשר

דיא פאבריקאציע אן סקאווינא-קראקא  
ערפאלגט תחת השגחת הרב הגאון יעקב פרענקעל  
תאמים שליטיא אבריק פאדגורזשע, חתן הרב הצדיק  
המפורסם משה האלברשטאם שליטיא משינאווע  
המתגורר כעת סאנץ חדש.

ברוב גיל וחרוה הנני מברך את ש"ב מר אליעזר  
מענדלזאהן לארוסו. מיזם להוריו. מנחם לייכל.  
ברגשי גיל ידידות הנני מברך את מר אליעזר  
מענדלזאהן. מיזם להוריו. שלמה פלער.  
מעמק לבבי אביע במיזם לרעי היקר מר חיים  
קארן ברישא לארוסו עם מ' רבקה קאמטער בפרטיסלא.  
אביגורו רייך — האלבושאוו.  
מעמק לבבי הנני מברך במיזם את ידידי הכי  
נכבד מר נחמן וואלף אויערבאך בהרהיג הקיק סוקולוב  
לחתונתו עם מ' הינדה ליעבערמאן באשפיצין.

נמע יונה ריימאן — ציעשאנוב.  
מעמק הלב הנני מביע במיזם לאחותי העדינה  
מ' חנה לארושה עם מ' שלמה הערכטס בקריניצה  
מיזם להוריו. חיים שארף — פרעטיסלא.  
מעמק לבי אברך בברכת מ"ש את רעי החביב  
זחביב מר מרדכי צוגהאפס בדניוב לארוסו עם מרת  
אסתר לויפער שטאטמא. יעקב ראב-סארטשינא.  
מקרב לבנו נביע במיזם לרענו מר יהודה דוב  
מאן פה לארוסו עם מ' מאלצי שור בוויניס.

הירש קארב, שמעון פישער — בוכראק.  
מעמק לבי וברגשי שמה ואהבה אביע במיזם  
לאחי החביב מר זלמן ליב לחתונתו עם מ' חנה שרייבער  
במיעלען, מיזם להורי ליקרם.

ישעיר וואלק — פרטיסלה.  
הנני מברכים במיזם את מר משה האלבער  
שפאדגורזע לחתונת בתו מרת מינדל תחיה.

בעריש לויטינגער — פאדגורזע.  
פראפ. דר. ק. ברוין פאן פרינוואלד שרייבט:  
פאן רען בעקאנטען ראש אונד זיכער אכפיהרענדען  
וירטונגען רעם נאטירליכען פראנק יאזעף-בישמער-  
וואסערס האע איך מיך זעהר אפט איבערצייגט  
אונד עמפעהלע דאהער קראנקען פרויען  
עססען געבוירן.

## חנות פלשתינה בלבוב פאסאש פעלער.

מרתף פלשתינה בעיר יאנוב הסמוכה ללבוב.

בהפאסאש פעלער פתחנו חנות, למכור לאחרים כל תוצאות ארץ המרתנו  
ובפרט יין טבעי ומרפא וקאניאק מארץ ישראל מברטי התקוה בכקוקים  
גדולים ומטנים חמוסים בחותם חברת המסחר "פלשתינא". ובעד הקונים  
מערי השרה נשלח מהמרתף הפלשתיני ע"י מסלת הברזל והרואר כחביות  
ובקבוקים בתיכות חמומות.

אנכי נעיר את המונים, לברוק ההתיסה והפקקים, שלא יכשלו ביינות מזויפים  
מפירמא אחרת. לקונים פרטים נשלח בפאסט-קאלי כמה בקבוקים, בכרי  
שיוכלו לשעום מחטרא טכא בקידושא רבא דביה תחרי נפשא.

להזמין על הכתובת:

„PALÄSTINA“ HANDELS-GESELLSCHAFT  
TIEGER & COMP., LEMBERG.

## דבש משובח.

הרבש מיאנוב כבר קנה לו שם עולם ובפרט מבית התעשייה של  
ריכטער, אשר קניתי לי מפני המרתפים וכלי מכשירים וכל הבנינים ומעין  
המים, אשר גרמו לתוצאות רבש משובח יחיד במינו, אשר יתקן לייך.  
אנכי הוספת, חרשתי ותקנתי כל המכשירים להשביע רצון הקונים, ותמכתי  
יסודותי ברצון הטוב של ידידי ומכירי, אשר יואילו בשוכם לשלוח לי את  
הזמנותיהם על האר-עססע:

Janower Methbrauerei und Bienenwachsfabrik

D. H. TIEGER, JANÓW bei Lemberg.

Gesetzl. geschützt

Abteilung: Briefl. Unterricht.

Ausbildung zum tüchtigen Korrespondenten,

**Buchhalter**

Rechnungsbeamten, Schönschreiber.

F. Simon Berlin W 35

gerichtl. Bücherrevisor

Sie gratis Probelektion

## כשרה זערכווארען-פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gofuchowskipl. 2.

ליעפערט אלע סארטען זערכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט  
לויט רען מאדערנסטען בעהעלפען איינגעריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ה. וו.

אונד ערצייגט נור פרימאדווארע

בהכשר הרה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

## כשרה זערכווארען-פאבריק

Salomon Podhorzer, Tarnopol, Sobieskiplatz

ליעפערט אלע סארטען זערכווארען בעסטע כשרה דעליקאטעסע. דיא פאבריק  
איזט לויט רען מאדערנסטען בעהעלפען אונד היינענישען פארדערונגען איינגע-  
כייטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ה. וו. אונד ערצייגט נור פרימאדווארע,  
בהכשר דרה"ג ר' שמעון באב"ד זצ"ל ברוב המי' ס' סנתח הינדק ובי"ד.

### Wundervolles für Bruchleidende!

K. k. patentirtes 41588

Radical abhülffliches Bruchband,  
kleine Dimension, geringstes Ge-  
wicht, ohne Feder- oder Metal-  
schmerzlos, ohne Druck wirkend

Anfragen mit retourporto an:  
**M. KANTOROWICZ, PODGORZEC,**  
bei Krakau.

מטה מתפורזי ארמא של פסה

ברכשיר גמור.

נעשה תחת השניה פרטית של  
דיא אבריק דקל ארדואיאקטען שאר-  
וואר לעשות ווייזשלי ולכל בני אפיה  
לחת רפסה אפילו לחרדי סגולה שאינם  
אוקלים מצה שרררה כפסת כל קויר קבל  
בת עררה הנריא רכשר עם הקמת וכת  
המלט איר לרתינ מעשה האפיה.  
וקפן

ש לויס צבי ביסס הלוי.

BISS SZAMON in Sarvár Ungarn

Eisenburger Komitat

### זעציליך אין פראנקרייך רשבת

דיא וועלענדיגסטע של אפסעל-בלעך

מ שאר לעבט אפיען

נייא פערטעסערט זיא קארעל אב נענעליר

זעממטליכע ראלע שפיצין

אלען אין קויר יודישע פארלויף פארלויף נאך

ראשית 20 יאחר אויסלאמבאר מיט אכטל

האל-קאחלען בערזשיע האלשען זיי האטען 30

שטונדען אין יעדען פלאץ ארבע

דערהער אונדברענגען אין ספעציעל אכטליי-  
גען פיר חלק מיר כשר. ספעציעל פלעלע שוי-

דענער פרוואט דאקטורירטען יארוי פאן

רבינו וואונדארלי פרויען: 1 אפלין פאן 4 ספעציע

ספעציע 2 1/2 חלק 2 כשר 11 קיי. דעטאט פער 4 לויט

13 קיי. 6 טעספע פער 2 לויט 2 חלק 4 כשר

12 קיי. 6 טעספע פער 2 1/2 לויט 2 חלק 4 כשר

13 קיי. 6 טעספע פער 3 לויט 2 חלק 4 כשר

14 קיי. 6 טעספע פער 3 1/2 לויט 2 חלק 4 כשר

17 קיי. 6 טעספע פער 4 לויט 2 חלק 4 כשר

20 קיי. זענען געגען פאסט נאכאמתי. צו יעדען

אפען ווירד אין זענענדיג אנווייזונג בייגעשענט.

Josef Periberg Krakau,  
Blech-Ofen Fabrikant Breitegasse 14  
בערעקיי, יעצט ווערדען דיא עפען מיט  
95° צענטער אייטערהייט, ווייל דיא  
צייט ערלויבט.

### האטעל לאנדערעם בקראקא.

הנני מודיע בזה את אחי היהודים הכאים לקראקא, כי אני מקבל על השבוע את בית המלון והמסעדה היהודיים בקראקא רחוב שטראדאם 11 ואנהל אותם באופן מודרני בתכלית החדור והדיוק. כל בית המלון יתחדש מעתה בהיטים חדשים וכו' כפי דרישות כתי המלון המהודרים. השרות תהי' עצה"י"י ואשתדל למלא רצון אורחי ולהשביעם כורת רוח גם במלון וגם בבית המאכל. המזונות בתכלית הכשרות ליהודים חרדים אפילו למהדרין מן המהדרין וערכים לחך וכל איש ימצא פה כל מיני מאכל ככל הישר בעיניו. גם משקים מכל המינים יהיו נכונים לדורשיהם. המחירים ממוצעים. בבית המלון אולם גדול להתנוות לחגיגות ולאספות. מעגל בווימינגער נכד של ר' הגישל בווימינגער ז"ל וכו' של ר' פתח בווימינגער ז"ל.

### רשימה

מבית מסחר הספרים שלי המכילה 3000 ספרים שונים בכל המצועות, אשלה לכל דורש הנם איז כסה בהוקרה. דניאל שטערנפעלד.  
DANIEL STERNFELD  
jüd. Buchhandlung Sereth. (Buk)

### ברילאנטען ניעדערל אגע

ניי גענרינדעט, גרעסער אויסוואהל פאן ברילאנטען און געדיאמאנטען דינגען א. ו. ו. קולאנטעסע בעהאנדלונג, רעעל, צו כילליגען פרייען.

### Brüder Rapaport

Krakau, Dietelsgasse 51, II.

### M. Gutwirth, Krakau MOSTOWA 3.

liefert Knochenmehl und Thomasmehl in jeder Gehaltslage zu sehr billigen Preisen. **AUSSER KARTELL.**

### כשר געזע-פעטט לפסח

ראהעס הויטען עט פלוסטער אונד גע-קאכטעס שבאלק, ליעפערע טעגליך פרישעס

### Juda Zins in Husiatyn (Galizien)

פרייע הכשרים ותעודות מהרבנים הגאונים מפרעסיסלא וסטרי שליט"א ומגאון מכרעוואן זצ"ל, זענדע אויף פערלאנגען.

מתקבלת חתימה על השבועון העתון היחיד לילדי ישראל

### "הפרחים"

שנה המישית

העתון "הפרחים" בהכנסו לשנת קיומו החמישית, מגדיל את המחלקות "למען התינוקות" ו"לכני הנעורים" כתמו כהן חסד מרובה הגוונים, עם ציורים נהדרים רבים. תחיר העתון לרבע שנה שלשה כתרם וחצי. האדרוסה ע"ש המויל:

Rabbiner Lewner, Lugansk (Russie)

### כשרה דעסערט פוטער און אויך

קיעענפוטער באק הש"ה פרישיקט טאג טעגליך פרישע

Chaim Roth, Husiatyn Galizien.

### זעהר זעלטענע געלעגנהייט!

אינע פאבריק האט מיר נאך איינער עלעסענטארקאמפארטע איהרע טיילווייזע גרעסטעסע ווארע צום פערקויף איבערגעגען. פיעלע טויזענדע הערליכע אין שענען נייעסען סוספען אונד מאך דערנעסען פארבען, וועלכע נור אונבעדייטע טענדע פלעקען פאם וואסער האבען. דיעזע קאצען איינגען זיך פיר יעדען הויזהאלט. זינר זעהר שעהן אונד דויערהאפט, אונגעפאָהר 190 צי"ם לאנג, 135 צי"ם ברייט, וויר פערזענדען מיט נאכנאמע 4 שטיק קאצען פיר 5.80 קר. ריא לעזער דיעזעס אינר זעראטעס סעגען מיט פערטרויען בעשעללעך. מיט ריינעס געוויסען פערזיכערן וויר, דאס יעדער צופריעדען זיין ווירד.

(gew. k. k. Ober-Finanzaufseher)  
**Otto Beckera** NACHOD (Czechy) Fabrikniederlage 4-5

### בבית המערכת של "המצפה" נמצאים הספרים האלה למכירה

- 1) דעסביצ, כלילת יופי חולדות הרבנים בלבוב ושאר גדולי ישראל שני חלקים כתרם 4
- 2) בן-זאב, אוצר השרשים סעוד עין שולבים סעבדות לאשכנזיות . . . . . כתרם 5
- 3) גרוזבקי וקלויזנר, מלון של כים סעבדות לאשכנזיות ורוסיות עם נוספות . . . . . כתרם 6
- 4) גינציג ד"ה, פוכס דיר האשכול סאפא ספרותי ופדעי הסשה חלקים כל כרך . . . . . כתרם 2
- 5) גרענער, אוצר הספרות שנה שניה, רביעית כל אהה . . . . . כתרם 3
- 6) הליפת מכתבים בין וויצענפעלד ובין שו"ר, שוה"ה, מיועס, קעללער, צוויפעל, יפה, סענדלוזון ועוד . . . . . 1.50
- 7) כהנא, ענה עין אבות וסדר יוחסין למשפחות הורוויץ, היילפרין, רפאפורט, כרגלית, שור, קצנבוין ועוד . . . . . 1.50
- 8) רובין, תהלת הכסילים או צואת בעור בן המור הוצאה שניה עם תקונים והוספות . . . . . כתרם 2
- 9) פרס ויהודה על אמונות ודעות ומנהגים, שקבלו אבותינו מאת הפרסים והתיים . . . . . 1.50
- 10) השארת הנפש שיהות הולין בין שני תלמידי הכסים . . . . . כתר 1
- 11) ריו עולם על כל מיני ספרותים בלמודי ח"ן או כתות דתיות . . . . . 1
- 12) האמונה בשתי רשויות ורשומיה בספרות ישראל . . . . . 1
- 13) ברוך שפינוזה ברנסי אהבת אלקים . . . . . הלר 50
- 14) ספור יצירת העולם בסעשה בראשית חורבנו . . . . . 1
- 15) המים והאש כסוד הכמי החדשים וכוונת להשים . . . . . 50
- 16) אספת כתבי הקדש היד . . . . . 60
- 17) אדם ובהמה קודות מצב האדם. לפי הדת והפילוסופיא והדין והמבע . . . . . 60
- 18) גנינה וכלי זמר במזמרא . . . . . 60
- 19) שטערן, דר. שלמה רובין זיין לעבען אונד זיינע שריפטען (אשכנזיות)

Erstes und Grösstes  
**Gramophonhaus**  
JOSEF WECHSLER  
Engros & Endetail  
Lemberg, Sykstuska 2. Krakau, Grodzka 71.

נענדעראלפערטערטער רער גראמאפאן אקצען - געוועללשאפט מיט באקע, שרייבענדער ענגעל גרעססטעס לאגער פאלנישער, דייטשער, העברעאישער אונד ווישער פלאטען מיט באקע, ענגעל.

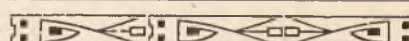
20.000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער שטעטעס אס לאגער רעפערטאטורטיילע אונד ווערקשעטעטע אס ארטיע בעסטע אומבויער בעדינגונגען. — גרויזקאראקע גראמאפאן אונד פראנקא.

לעבער, פלעפאן 2033/II  
קראקוי, טעלעפאן 461

### Heinrich Rosenbaum, Kolomea

offerirt alle Gattungen inländische u. ausländische Kohle und Koks für Handel und Industrie zu sehr günstigen Conditionen.

Es werden auch in allen Orten tichtige Platzvertreter zum Verkauf derselben, gegen Provisionen aufgenommen, und wird beim Offert auch die Aufgabe von Referenzen gebeten.



### Spottbillig

Romler's Universal Briefsteller kostet überall 5 K, bei mir nur K 3.—, König's grosses Wörterbuch d. deutschen Sprache kostet 6 K, bei mir nur K 3'60, Schidlof's neueste Methode zum Selbststudium fremder Sprachen Englisch, Französisch, Italienisch, kostet je 7 K, bei mir nur 4 K Neufeld's Unterrichtsbriefe d. polnischen Sprache kostet 6 K, bei mir nur 3 K. Petri's Fremdwörterbuch bessere Ausgabe kostet 5 K, bei mir nur K 3'40. Schlössing's „Kaufman auf d. Höhe der Zeit“ kostet 7 K bei mir nur K 4.40. Mosbach-Germana. Deutsch-polnisch u. polnisch-deut. Wörterbuch 1911, kostet 7 K bei mir nur 5 K, Merten's illustr. Weltgeschichte kostet 6 K, bei mir nur K 4'60, Schiller, Goete, Heine, Schekspcar, je 4 Bände grosse Berliner-Ausgabe kosten a K 7'40, bei mir nur K 5'40, Alles nagelneu und prachtvoll gebunden

M. Taffet's Nachfolger (Juda Taffet)  
Grossantiquariat, Krakau, Spitalsg. 8.

### ליהודים חרדים הנוסעים לווק.

### עלעגאנט מאדערן

### רעסטוראנט

### ערסטען ראנגעס

פערטעסליך כשר פערלעסליך אונטער פערזענליכער לייטונג דעס רע-נאטערטען רעסטוראטערס יעהב פינכאס אים פראכטפארלען נייבו האטעל ניריור, ווען II. קליינע שפערגלאסעס 5. האכצייטען אונד באנ-קעטס ווערדען ביי ציווילפרייען פון אונד עלעגאנט אויסגעפיהרט. רעפערטענען איבער כשרות צור געפ. פערסיגונג.

### האטעל רעסטוראציאן כשר

לבע"ב יהודים של

### שלום אהרן ראזענטאל

בלבוב, רחוב רועניצקא 13 טעלעפאן נ"ו 1314

### להתנוות.

מחותנים הרוצים לחוג חג התונה בעיר נכריה אין טוב מהעיר רישא (Rzeszów) אשר כפרנו נליציה ויטס אין מקום מוכשר מכית מלוני המוכן מחדש והמשוכלל בכל התקונים ההיגיינים ובחדמים נהדרים מוארים באור אלקטרי וכו' ארוהתי דשנה ורעננה ערבה לחך יהודים כשרים וכשרה אף לאוכלי הולין על מהרת הקדש. משקים מן המכחר מכלו המינים. לחתונות, למחולות, לאספות ולדרשות הכינותי היבל דול 192 מתר מרבעות ונכון הוא לכל המודיע מראש. פנהס בערגער.

HOTEL BERGER, RZESZÓW.

Wyd.: S. M. Laser  
Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser  
Drukarni M. Lenkowiwa w Krakowie.  
Bożego Ciała 22.